Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 151 (16074) | 1982 оной июлиин 1, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын төлөө

Партиимнай ямаршье документ хүн зоной ухаан бодолые хүдэлгэхэ, шэнэ амжалтада зоригжуулха талаараа айхабтар хүсэтэй, нүлөө ехэтэй байдаг гэшэ. Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй батальнан СССР-эй Эдеэ хоолой программые дахин дахин уншаад байхада, өөһэдынгөө хэжэ байһан ажал үйлэдбэриин дүнгүүдые эмхэнтэй сасуулан хаража үзэхэдэ, олохон шэнэ бодолнууд түрэнэ.

Эмэшье гайхалтай бэшэ. Тоо, ехэ удха шанартай эдэ документнүүд бүхы совет хүнүүдэй, илангаяа хүдөөгэй эмэлшадай үдэр бүриин ажабайдалда, ажал хүдэлмэридэ ехэ хабаатай бшуу. Тэрэшэлэн колхоз, совхозуудай үйлэбэриин бүхы шухала асуудалнууд алишье талаһаа хараада абтаа гээшэ.

Тиимэһээ Эдеэ хоолой программа тухай хөөрэлдэхэ, һанаа бодолоо андалдаха юумэн барагдашагүй ааб даа. Харин мүнөө эндэ нэгэл асуудал—сабшалан, бэлшээриин газарые зүбөөр ашаглаха, үргасыень али болохоор дээшэлүүлхэ, адууһа малые үбһэ, сенаж, силос, витаминтай ногооной гурилаар хүсэд хангаха тухай хэлэхээ һананаб.

Манай совхозой таряанай газар дүнлэнхидээ элһэлиг хурьһэтэй, хуурай үндэр добо газарта байдаг юм. Һүүлэй хэдэн жэлэй ган гасуурта таряалан дээрэһээ өөдэтэй үргаса абтанагүй. Иимэ эрхэ байдалда имагтал сабшалан дээрэһээ абаһан үбһэ ноогоороо адууһа малаа эдээлүүлжэ, ондо оруулнабди. Ондоогоор хэлэбэл, ямаршье сагта найдаха юумэнһай сабшалан, бэлшээри болоно.

Ажахыда бүхыдөө 2107 гектар сабшалан бии. Тэрэнэй 1640 гектарынь уһалагдадаг юм. Урда жэлнүүдтэшье энэ сабшалан яһала муу бэшээр ундалуулагдадаг, шиир нойтоор ехэ таһалдуулагдадаггүй байһан. Гэбэшье ургасань багашаг байгаа. Жэшээнь, совхоз 1973—1974 онуудта сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 10—13 центнер гэхэ гү, али бүхыдэнь 17—19 мянган центнер үбһэ абаһан юм. Тэрэ сагта энэмнай муу бэшэ ургаса гэжэ тоологдодог, манай эндэхи сабшалан энээнһээ ехэ ургаса үгэжэ шадахагүй гэһэншүүгээр һанагдадаг бэлэй. Юуб гэхэдэ, хэдышье һайнаар уһалхадамнай ногоонойнь гараса өөдэтэй дээшэлдэггүй байгаа бшуу.

Иимэ эрхэ байдалда үшөө юу хээ һаа, сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэб гэжэ бодомжолжо эхилдэг болоо һэмди. Хэнэйшье мэдэһээр, адууһа малые, илангаяа үхэрнүүдые шэмэтэй һайн үбһэ тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангаагүй һаа, мяха, һү ехээр абахын аргагүй гэжэ хүн бүхэндэ ойлгосотой ааб даа.

Тиигэжэ 1976 онһоо хойшо сабшалангай газарые үндэһөөрнь һайжаруулха, буртаг бургааһыень, болдог бутыень сэбэрлэхэ, заримыень хахалжа элдүүрилээд, олон жэлэй ногоо тариха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилбэ. Түхэреэн жэлдэ сабшалан һайжаруулха, тэндэ үтэгжүүлгэ оруулха, уһалха, хангалгын комбинадай, киносетиин, райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд бусадһаа түрүүлэн энэ ажахыда шеф ёһоной туһаламжа үзүүлжэ эхилбэ.

Эдэ коллективүүд 2—3 үдэр удаа дараалан ойдо гаража, хони хурьгадта, һаамхай үнеэдтэ модоной набша намаа бэлэдхэбэ. Түрүүшын үдэр энэ хүдэлмэридэ райпотребсоюзһаа 50 гаран хүн хабаадаа. Тэдэнэр 10 гаран тонно ногоон тэжээл суглуулһан байна.

Мүн Торион совхоздошье энэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Доодо-Тори һууринай эмэхи зургаануудта набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабари үгтэнхэй. Тэдэнэр графигай ёһоор эеллжэлэн, модоной ногоон набша намаа бэлэдхэхэ юм. Тиихэдэ совхозой конторын хүдэлмэрилэгшэд амаралтын үдэр ойдо гаража, эмшэлгэ-табээрэлгын пунктда байһан үлбэр, үбшэн хонидто ногоон тэжээл нөөсэлнэ.

Районой бусад ажахыһуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ улам эршэтэйгээр ябуулагдажа байнхэй.

Иигэжэ районой колхоз, совхозууд ерэхэ үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээлэй бааза байгуулхын хойноһоо торитойхон ажал хэхээр харааллна. Тиимэһээ энэ харюусалгатай хүдэлмэрээ һайн шанартайгаар бүтээхын түлөө хүн бүхэн шадаха зэргээрээ оролдохо ёһотой.

М. ГАЛСАНОВ,
«Зэдын үнэн» газетын редакцинин таһагые даагша.

ГАЗАРТАА ЭЭН БАЙХАДАА

Ургасыень хуряажа абаха гэбэшье һаань, совхоз нёдондо бүхы сабшалангай гектар бүриһөө 21 үлүүтэй центнер үбһэ абаа юм. Манай түрүү луговод Александр Григорьевич Антипов 100 гектар газарай гектар бүхэнһөө 40,6 центнер үбһэ хуряһан байна. Дүршэлтэй бэрхэ луговод-механизаторнууд Борис Батуев, Александр Черниговский, Николай Семенов гэгшэд өөһэдынгөө даадаг сабшалангай гектар бүхэнһөө 32—35 центнер хүрэтэр үбһэ абажа шадаа.

Имагтал сабшадаи дээрэ ногоооной үндэр баян ургасын ургуулагдаһанай ашаар совхоз нёдондо 30,7 мянган центнер һайн шанартай үбһэ абаад, сабшалангай ногоогоор үшөө 2460 тонно сенаж дараа. Бүхы үбһэнэй 80 процентнь багсалагдажа, тюк болгогдоһон, ногоониинь хэршэгдээд, мочевинэ холигдожо, һайн шулуун ханатай нүхэндэ сенаж болгогдон дарагдаһан байна.

Үбһэ, сенажай ехээр, эрхим шанартайгаар бэлэдхэгдэнэйнь ашаар тэжээл бэдэржэ ондоо тэшэ ошонгүйгөөр малаа һайнаар ондо оруулаа, продукцишье горитой абаабди. Түсхайлбал, мүнөө нёдондоной энэ үеын хитэй сасуулхада 30 процентээр ехэ һүн һагдаад байна. Сагаан эдеэ гүрэндэ хүдалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбди. Хабартаа, эдэ үдэрнүүдтэшье ажахын фермэнүүд нёдондонойхидо орхозой түрүү һаалишад М. Власова, Р. Кулакова, Л. Нетёсова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1430—1300 килограмм хүрэтэр һү һаанхай.

Ажахы гүрэндэ мяха хүдалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ һэн.

Өөһэдынгөө адууһа малые үбһэ, сенажаар гүйсэд хантахаһаа гадна хүршэ Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо 5 мянган центнер үбһэ хүдалдаабди. Һаалиин үнеэдтэ мүнөө хүрэтэр сенаж эдюулнэбди.

Энээнһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, газартаа бодоо эзэн ёһоор хандан, ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һуларшагүй анхарал табижа, саг үргэлжэ оролдоод байхадаа, бидэ малдаа хүсэд хүрөөд, үлүү гарахаар үбһэ, сенаж, витаминтай ногоонийнь гурил бэлэдхэхэ аргатай байнабди.

Мүнөө хабартаа, зундаа сабшалан дээрэ урда урдынхиһаашье ехэ ажал хэгдээ. Илангаяа газар уһалагда һүраггүй эмхитэйгээр ябуулагдана гэжэ хэлэхээр. Луговодуудай звенонууд динлэнүдээ газараа хоёр дахин уһалжа дүүргээд, гурбадахяа ундалуулжа захалба. Гол горхонуудта, һубаг ханаабуудта уһанай хэзээ хэзээнэйхиһээ элбэг байһанинге хараада- абажа, — сабшалан уһалагда бүлүүр станцинуудые, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые ехэ хэрэглэнэгүйбди. Иимэ эрхэ байдалда уһые миил һубаг ханаабуудаар урадхуулан, сабшалан уһалхада «эсэстээ ажалай гаргаша бага болжо үгэнэ, һайнааршье ундалуулагдана. Харин бүлүүр станци, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые таряанай газар, бэлшээри уһалалгада үргэнөөр хэрэглэнэбди.

Сабшалан һайжаруулха оньһожоруулагдамал отряд (начальнигынь агроном В. Ц. Бальжинов) ехэ хүдэлмэри хээ, хэжэшье байна. Элэнэр хабар эртэ бүхы газартаа минеральна үтэгжүүлгэ богони болзорто оруулжа дүүргээд, дээгүүрнь борной, хадхууртай каток шэрээ. Тэрэнэйнь ашаар уһалууришье саг соогоо эхилэгдэжэ, эршэмтэйгээр ябуулагдаха аргатай болоо. Гадна сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулдаг болоһоной ашаар шэбхээ гол түлэб кукурузын, таряанай газарта һайса гаргаха аргатай болобобди. Энэ жалдэ 6 мянган тонно шэбхэ тэндэ гаргагдаа.

Бүхы сабшалан дээгүүр ябажа харахада, ногооной ургаса нёдондонойхиһоошье һайн байна. Тиимэһээ энэ жалдэ зарим һайн ургасатай сабшалангай ногоое эртэ, һаяын үдэрнүүдтэ сабшаад, сенаж даража эхилхэмнай. Мүн ногоо сабшаха, хэршэхэ КИР-1,5 тухэлэй машинанууд бэлэн болгогдонхой. Витаминтай ногооной гурил татаха АВМ-0,65 түхэлэй агрегат заһабарилагдаа. Гадна энэ жалдэ ехэнхи үбһэеэ багсалан, тюк болгохобди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жалдэ адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, мяха, һү, һооһо абаха, гүрэндэ хүдалдаха түсэб, уялганүудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ, саашадаашье һайн үндэһэ һуури табиха арга боломжо манда бии.

Г. ЧЕБУНИН,
Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой директор.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ САГ ЕРЭЭ!

ХУРА БОРООТОЙ БАЙЖА, ХАА ХААНАГҮЙ НОГООН ҺАИНААР УРГАБА. НЭГЭШЬЕ ҮДЭР МИИН АЛДАНГҮЙГӨӨР НАБШАҺАТА ТЭЖЭЭЛ, ҮБҺЭ БЭЛЭДХЭЖЭ ЭХИЛХЭ. АВМ АГРЕГАДУУДЫЕ ХҮДЭЛҺЭЖЭ, НОГООНОЙ ГУРИЛ ГАРГАХААР БОЛОО. БҮРТАГ ҮБҺЭНТЭЙ ТЭМСЭХЭ.

ҮДЭР БҮРИ ҮРГЭДЭНЭ

ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ниитынгээ адууһа малда модоной набша намаа бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилэнхэй. Эндэ үдэр бүхэндэ 3 звено хүдэлнэ. Тэдэнэрэй бэлэдхэһэн набшаһата тэжээл саг дары автомашинануудта, тракторай тэргэнүүдтэ ашагдажа, эхэ хонидой 9 отарада абаашагдана. Энэ шухала хүдэлмэрие тус ажахын профкомой түрүүлэгшэ Д. Б. Санжиев хүтэлбэрилдэг юм.

Тэжээл бэлэдхэдэг эдэ звенонуудта бүхыдөө 20—30 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр үглөөнэй 8 сагһаа үдэшын харанхы болотор ажаллахадаа, үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ. Нютагай дунда һүргуулиин ахалагша классай үхибүүдһээ бүридэһэн звенодо колхоз тусхай ашаанай автомашина даалгажа үгөө. Үхибүүд үдэр бүри 2 тонно хүрэтэр модоной набша намаа суглуулжа, хурьгадай байһан зуһалангуудта шэрэнэ. Петропавловкын дүрбэдэхи СПТУгай һурагшад бэлэдхэһэн тэжээлээ үчилищинигаа трактораар С. Л. Якимов, Н. П. Ощепков болон И. Г. Григорьевой даадаг отарануудта абаашана. Энэ звенодо үдэр бүри дунда зэргээр 20 хүн ажалладаг юм.

Үйлэдбэриин һалбаринуудай хүндэ хүшэр ажал оньһожоруулдаг бригадин гэшүүд набшаһата тэжээл бэлэдхэдэг гурбадахи звено болон бүридэнхэй. М. Ц. Шагжитаровай хүтэлбэрилдэг тус коллектив И. Д. Кавелинай отарын хони, хурьгадые ногоон тэжээлээр хангана. Мүн районой коммунальна ажахын, барилгазаһабарилгын участогай коллективүүд энэ ажахыда шеф ёһоной сехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр С. Л. Онгороевой, Н. Ц. Сапкеевэй даадаг отарын хонидто тэжээл бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Колхозой мэргэжэлтэд, конторын хүдэлмэрилэгшэд амаралтын үдэрнүүдтэ модоной набша намаа бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Һүүлэй үедэ энэ хүдэлмэри улам эршэдэжэ байнхай.

Жэл бүри Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ районой түб һууринай предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай коллективүүд горитойхон туһаламжа үзүүлдэг юм. Энэшье жалдэ ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгын комбинадай, киносетиин, райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд бусадһаа түрүүлэн энэ ажахыда шеф ёһоной туһаламжа үзүүлжэ эхилбэ.

Эдэ коллективүүд 2—3 үдэр удаа дараалан ойдо гаража, хони хурьгадта, һаамхай үнеэдтэ модоной набша намаа бэлэдхэбэ. Түрүүшын үдэр энэ хүдэлмэридэ райпотребсоюзһаа 50 гаран хүн хабаадаа. Тэдэнэр 10 гаран тонно ногоон тэжээл суглуулһан байна.

Мүн Торион совхоздошье энэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Доодо-Тори һууринай эмхи зургаануудта набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабари үгтэнхэй. Тэдэнэр графигай ёһоор эеллжэлэн, модоной ногоон набша намаа бэлэдхэхэ юм. Тиихэдэ совхозой конторын хүдэлмэрилэгшэд амаралтын үдэр ойдо гаража, эмшэлгэ-табээрэлгын пунктда байһан үлбэр, үбшэн хонидто ногоон тэжээл нөөсэлнэ.

Районой бусад ажахыһуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ улам эршэтэйгээр ябуулагдажа байнхай.

Иигэжэ районой колхоз, совхозууд ерэхэ үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээлэй бааза байгуулхын хойноһоо торитойхон ажал хэхээр харааллна. Тиимэһээ энэ харюусалгатай хүдэлмэрээ һайн шанартайгаар бүтээхын түлөө хүн бүхэн шадаха зэргээрээ оролдохо ёһотой.

М. ГАЛСАНОВ,
«Зэдын үнэн» газетын редакцинин таһагые даагша.

Ямаршье уларилтай жэлдэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса ургуулжа абадаг гэжэ энэ звеногой луговодууд үнинэй суутай юм. Жэшээнь, нёдондо тэдэнэр бүхы 168 гектар сабшалан дээрэһээ гектарай 49,8 центнер үбһэ абажа, Ивалгын түршалга-үйлэдбэриин ажахы болон район соогоо мүрысөөндэ эрхимлээ.

Звеное даагша Георгий Степанович Козулин, мүн луговодууд Михаил Иванович Шунков, Илья Федорович Капустин, Павел Прокопьевич Бомбоев гэгшэд энэ жалдэшье сабшалан дээрэһээ ногооной һайн ургаса ургуулжа шадаба. Түбхын түрүүн газартаа гектар бүхэндэнь 40 килограмм азотно, 90 килограмм фосфорно, 40 килограмм калийна үтэгжүүлтэ оруулдаг, дээгүүрнь борнойлоод, гурба дахин һайнаар уһалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: звеногой гэшүүд М. И. Шунков, П. П. Бомбоев, И. Ф. Капустин.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Улаан-Удын район.

САБШАЛАНГАЙ УРГАСА ҺАЙН

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые урмашан баясаһан манай луговодууд Арсентий Сафонов, Иван Платонов гэгшэдэй звенонууд даажа абаһан 1030 гектар сабшалангаа гурба дахин уһалжа дүүргээд байна. Эндэ бүлүүр станцинууд, уһалуурин һубагууд хэрэглэгдээ. Минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаад, уһалагдажа байһан сабшалангай ургаса яһала һайн.

Энэ жалдэ уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 14,5 центнер үбһэ абаха түсэбтэй байбал, оролдосотой эдэ луговодууд тэрэнээ холо үлүүлэх хүсэлтэйгөөр хүдэлнэ. Мүнөө эдэнэр ургасаяа хүряаха техникээ, зэр зэмсэгээ бэлдэжэ байнхай.

М. БАТУЕВ,
улгын совхозой ахамад агроном.

НАБША НАМАА СУГЛУУЛНА

Энэ жалдэ ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэжэ абахаар хараалһан Прибайкалиин районой «Прибайкалец» колхоздо набша намаа түлэг дундаа нөөсэлэгдэнэ. Тус ажахыда бүхыдөө 2625 центнер набша намаа суглуулагдахаар түсэблэгдэнхэй юм. Эды ехэ шэмэтэй тэжээл нөөсэлхэдэнь Итанцын леспромхозой, Прибайкалиин мехлесхозой, «Межколхозстрой», «Бурводстрой» нэгэдэлнүүдэй ПМК-нуудай, Итанцын ОРС-ын, Прибайкалиин райпогой коллективүүд шефскэ туһаламжа үзүүлэ байна. Һүүлэй дүнгөөр районой хэлхэ холбооной узелай, 2-дохи ДРСУ-гай хүдэлмэрилэгшэд хараалһан зорилгобо дүүргээ гэхэ гү, али набша намаа суглуулжа, дурсагдагша ажахыда туша ааха даабаряа түрүүлэн бэелүүлээ. Мүнөө «Прибайкалец» колхоздо 250 гаран центнер набша намаа бэлэдхэгдээд байна.

Һаяын сагта районой предприяти, эмхинүүдэй коллективүүд субботник, вокресниигүүдые үнгэргэжэ, туһаламжа үзүүлхэ, ажахыдаа набша намаа обоо хүбөө суглуулжа үгэхөөр хараална. Үшарынь хадаа шефскэ туһаламжа үзүүлэгшэд үбһэ хуряалгый эхилхэнээ урид набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа сум дүүргэхээр эрмэлзэнэд.

В. ДОРЖИЕВ.

ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

Тээгдын дунда һургуулиин 8-дахи классуудай һурагшад шалгалтаяа үгэжэ дүүргээд, Хурбынгөө совхоздо туһалжа байна. Тэдэнэр мүнөө үедэ совхозойнгоо малда набшаһата тэжээл бэлдэлсэнэ. Энэ ажалда һурагшад Л. Доржиева, З. Армаева, Н. Закиров болон бусад эдэбхитэй, урагшатайгаар хабаадалсана.

Эдэ үдэрнүүдтэ түрэл совхозой хонидой нооһо хайшалалгада һурагшад олоороо хамһалсана.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

НОГООНОЙ ГУРИЛ ГАРГАНА

Хуһа, улаһанай набша намаае ногоохоноор хатаажа абахада, хабартаа хони, хурьгадта сэгнэшэгүй һайн, витамин элбэгтэй тэжээл болодог гэжэ хонишод мэдэдэг. Тиимэһээ манай совхоздо иимэ тэжээл жэл бүхэндэ элбэгээр бэлэдхэгдэдэг юм.

Мүнөө жалдэ түрүүшын 50 центнер набша намаа суглуулагдажа, эхэ хонидой отарануудта зөөгдөөд, һүүдэр, хуурай газарта хатаагдажа байна. Энэ хүдэлмэрие тэжээл бэлэдхэхэ талаар совхозой директорэй орлогшо Дмитрий Иванович Плюснин хүтэлбэрилнэ. Эндэ гол түлэб һургуулиин һурагшад ажаллана.

Июлиин 1-нээ халаахай, ногоо сабшажа, АВМ агретадаа хүдэлгэжэ, ногооной гурил гаргажа захалбабди.

Л. ГАРМАЖАПОВА,
Зэдын районой Бооцын совхозой ахамад экономист.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ПАТРИОТИЧЕСКА БА ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫЕ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА

РИГЭ. (ТАСС). «Хүгжэлтэ түгэс социализмын эрхэ байдалай национальна харилсаанай хүгжэлтэ. Патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгын дүй дүршэл болон зорилгонууд» гэһэн бүхэсоюзна научно-практическа конференци июниин 29-дэ эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

КПСС-эй Коми обкомой нэгэдэхи секретарь И. П. Морозов, БКП-гэй ЦК-гай пропаганда ба агитацинин таһагые даагшын орлогшо Данаил Главинов, США-гай Компартиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Джеймс Джексон, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гай Дээдэ политическэ һургуулиин ректор Ножеф Сабо, ПОРП-ын ЦК-гай үзэл сурталай таһагые даагшын орлогшо Януш Яницкий, КПЧ-гэй ЦК-гай пропаганда ба агитацинин таһагые даагшын орлогшо Зденек Крал, Кубын Компартиин ЦК-гай революционно хараа шэглэлэй таһагые даагшын орлогшо Оскар Доменеч, национальностнуудай хэрэгүүдэй талаар КПВ-гэй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Ле Ву, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй институдай директор Бадамын Лхамсурэн, Ирландиин Компартиин Национальна гүйсэдхэхэ комитедэй Политкомитедэй гэшүүн Эдвард Глэкин, НДПАгай ЦК-гай гэшүүн, НДПАгай ЦК-гай пропаганда, агитаци болон һуралсалай таһагые даагша Ф. М. Дехнешин, СЕПГ-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин профессор Иоганнес Цельт, Канадын Компартиин Түбэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, Питер Бойчук, Индиин Компартиин түлөөлэгшэ Найду Бхаскар, Эфиопиин Ажалшадай партиие эмхидхэхэ комиссиин (КОПТЭ) түлөөлэгшэ Етефесах Алему, Йеменэй социалис партиин түлөөлэгшэ Абдель Гани Мактари гэгшэд пленарна заседани дээрэ элидхэлнүүдые хэһэн байна.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд доторхи, нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга сооха захяа заабаринуудай үндэһөөр хүгжэлтэ түгэс социализмын эрхэ байдалда национальна харилсаае хүгжөөлгын тодорхой асуудалнууд, патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгын дүй дүршэл болон зорилгонууд конференциин II сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Совет Латвиин партийна организацинуудта патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгын дүй дүршэлтэй конференцидэ хабаадагшад танилсаһан, ажалша коллективүүдтэ хүрэһэн байха юм.

Конференци июниин 30-да үдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

«ЭЛЬБРУСУУД», «ПАМИРНУУД» ХӨӨРЭНЭ

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ ЭКИПАЖАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

Совет болон француз эрдэмтэдэй бэлдэһэн научна туршалгануудые «Салют-7» гэжэ замбуулинай станци дээрэ эршэмтэйгээр бэелүүлэгдэжэ байна. Совет-француз нэгэдэмэл экипажай үдэлмэрнин гурбадахи үдэр мүн лэ габшагай ажал хэгдэбэ. Хүдэлмэрнин түгэсхэлдэ ниидэлгые хүтэлбэрилэгшэд экипажтай уулзахыень журналистнуудые урихан байгаа. Франциин ехэ ехэ газетэнүүд болон журналнуудай түлөөлэгшэд. Франс Пресс агентствын корреспондентнууд, совет журналистнууд июниин 28-да Ниидэлгые хүтэлбэрилхэ түбэй гол зал соо суглархан байна.

Замбуулинай эбтэй эетэй табаниие экран дээрэ харанабди. СССР болон Франциин тугууд ханадань үлгөөтэй. «Памир-3», дүтэлхыетнай гуйнабди»,— гэжэ оператор франшуз космонавтда хандана. Жан-Лу Кретьен креслөһөэ халта дүнгэн түлхээд, объектив тэрүү дүтэлжэ, «Эльбрус-2-той» — Валентин Лебедевтэй зэргэбэ.

«Дэгдэн хөөрэлгэ хэр таарамжагүй гээшэб, замбуулинай дайдада гү, али газаа дээрэ хүдэлхэдэ хүнгэн гү?» — гэжэ «Ви увриер» болон «Социалис индустри» газетэнүүдэй корреспондентнууд француз космонавтһаа асууба.

— 48 час соо ниидэхэ үедөө дэгдэн хөөрэлгэдэ дадаһан байнаб, — гэжэ Жан-Лу харюусаба.— Мүнөө ядалсаха юумэн үгы.

— Айлшадай морилон буулга станциин эздэтэ ямар нэгэн бэрхэшээл туһагай ЦК-гай гэшүүн, НДПАгай ЦК-гай пропаганда, агитаци болон һуралсалай таһагые даагша Ф. М. Дехнешин, СЕПГ-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин профессор Иоганнес Цельт, Канадын Компартиин Түбэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, Питер Бойчук, Индиин Компартиин түлөөлэгшэ Найду Бхаскар, Эфиопиин Ажалшадай партиие эмхидхэхэ комиссиин (КОПТЭ) түлөөлэгшэ Етефесах Алему, Йеменэй социалис партиин түлөөлэгшэ Абдель Гани Мактари гэгшэд пленарна заседани дээрэ элидхэлнүүдые хэһэн байна.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд доторхи, нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга сооха захяа заабаринуудай үндэһөөр хүгжэлтэ түгэс социализмын эрхэ байдалда национальна харилсаае хүгжөөлгын тодорхой асуудалнууд, патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгын дүй дүршэл болон зорилгонууд конференциин II сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Совет Латвиин партийна организацинуудта патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгын дүй дүршэлтэй конференцидэ хабаадагшад танилсаһан, ажалша коллективүүдтэ хүрэһэн байха юм.

Конференци июниин 30-да үдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

ХАМТЫН НИИДЭЛГЫН ДҮРБЭДЭХИ ҮДЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Совет-француз уласхооронһоо экипаж замбуулинай дайдада ажал ябуулгаяа амжалтатайгаар үргэлжэлүүлнээр.

Анатолий Березовой, Валентин Лебедев, Владимир Джанибеков, Александр Иванченков болон Жан-Лу Кретьен гэгшэдэй июниин 29-нэй хүдэлмэриин үдэр элдэб янзын туршалгануудаар олон байгаа. Дэгдэн хөөрэлгын үедэ хүнэй хүдэлсые хүтэлбэрилгэдэ ушарһан хубилалтануудые үсэгнэхэ талаар бүлэг шэнжэлгэнүүдые хэһэн байна гэжэ космонавтнууд радио-холбооной сеанснуудай нэгэндэ мэдээсэбэ. Совет болон француз мэргэжэлтэдэй бэлдэһэн «Цитос-2» гэжэ биологическа туршалгые эхилһэн байгаа. Замбуулинай дайда соогоур ниидэлгын үедэ микроорганизмуудай ажал ябуулгые, элдэб антибиотигуудай тэдээндэ ямараар нүлөөлдэг байһые шэнжэлхэ гэшэ тэрэнэй зорилго болоно.

«Пирамиг» болон «ПСН» гэдэг аппаратурые хэрэглэжэ, туршалгануудые үнгэргэлгэдэ уласхооронһоо экипажай ниидэлгын программада онсо анхарал хандуулагдана. Туршалганууд хоёр шэглэлээр үнгэргэгдэнэ: Газарай атмосферын, планетэнүүд хоорондын дайдын ямар юумэнһээ бүридэһые шэнжэлгэ, астрофизическэ туршалганууд. Түсхайлбал, Галактика болон Галактикаһаа газаа тээгүүрхи зүйлнүүдэй туяаралга фотопленко дээрэ бүулгагдажа абтаха байна.

Газар дээрэ юрэнхыдээ ниилэдэгүй алюмини болон иидиин холисын бүридэлдэ капиллярна хүсэнүүдэй тмараар нүлөөлдэг байһые шэнжэлхэ зорилготой «Ликвация» гэжэ үшөө нэгэ технологическа туршалга «Кристалл» гэһэн түхсэрэлгэ дээрэ хэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Ондо ондоо температурада хайладаг, хатуу байһаарна ингаатай элементнүүдһээ шэнэ материалнуудые абажа хэрэг олонине һонирхуулна.

Медицинскэ шалгалтын бариматнуудай, экипажтай радиогоор хөөрэлдэһэнэй ёһоор, космонавтнууд Березовой, Лебедев, Джанибеков, Иванченков болон Кретьенэй бэенүүд һайн.

«Салют-7» — «Союз Т-5» — «Союз Т-6» гэжэ замбуулинай комплексын бүхы түхсэрэлгэнүүд, научна аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Комсомолын ажабайдал

ГАБШАГАЙГААР, ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР

ВЛКСМ-эй обкомой II пленум боложо. «ВЛКСМ-эй XIX съездын дунгүүд ба съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдһээ уламжалан, комсомолой областной организацинин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшөн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар ВЛКСМ-эй обкомой пегэдэхи секретарь Л. БАРТУНАЕВ элидхэл хэбэ.

—Май һара ороноймнай залуушуулда мартагдашагүйгөөр хадуургаба гээшэ. ВЛКСМ-эй XIX съезд бүхы комсомолшуудай бүтээһэн, бэелүүлһэн ажал хэрэгүүдэй дүн согсолжо, тэдэнэй саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудые харааласа. Съездын урда тээхи ажалай вахта ороноймнай залуу хүбүүд, басагадай габшагай ажалые эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Эндэ манайшье республикын комсомолшууд болон залуушуулай хубита ехэ,— гээд нүхэр Бартунаев элидхэлээ эхилбэ.

«Съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон ганса городоймнай комсомол-залуушуулай зуу гаран коллективүүд түсэбтэ даабарияа болзорһоонь урид дүргэнэн байха юм. «Партиин съездһээ комсомолой съезд хүрэтэр—ажалайнгаа эршэ алдангүй хүдэлхэ» гэһэн уряадоро комсомол-залуушуулай 63 коллектив, хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд ажаллажа, байгша оной хахад жэлэйнгээ түсэб дүргэһэн байна. Съездын нээгдэхэ үдэр хэдэн мянган телеграмманууд ороо. Тэдэнэй тоодо манай прибор бүтээлгын нэгэдэлэй залуушуул түсэбһөө гадуур 123 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан тухайгаа съездэд элидхээ юм. Нимэ жэшээнүүд олон. Саашань элидхэлшэ республикын промышленна предприятинуудта мүндэлһэн һайн һайхан заншал, элэбхи үүсхэл тухай хэлэхэ зуураа бии байгаа дутуу дундануудта тогтобо. ВЛКСМ-эй XIX съезд дээрэ комсомол-залуушуулай коллективүүдые байгуулха асуудал хурсаар табигдаһан байна. Гэхэтэй хамта республикын зарим промышленна организацинуудта нимэ коллективүүд тон үсөөн гээд элидхэлшэ шүүмжэлээ. Мяхакоисервын заводто комсомол-залуушуулай бригадануудһүүлэй жэлүүдтэ үсөөбөө.

Тинхэдэ барилгын эмхинүүдтэ комсомол-залуушуулай коллективүүдые бии болгохо талаар хүдэлмэри һулаар ябуулагдадаг байһан ушар шүүмжэлэгдээ.

Элидхэл зүбшөн хэлсэлгэлэ хабаадажа, үгэ хэлэһэн ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **А. Козлов** эпэ асуудалда анхарха зуураа нигэжэ тэмдэглэһэн байна.

—Һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаха гээшэ мүнөөдэрэй эрилтэ мүн гээд съезд дээрэ хэлэгдээ. Үйлэдбэри дээрэ залуушуулай ажал эмхидхэхэ, тэдэнэе хүмүүжүүлхэ арга боломжо комсомол-залуушуулай коллективүүд үгэнэ. Нимэ коллективүүдые байгуулхадаа нэгэ нарядаар хүдэлгэхэ шухала. Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, залуушуулай эдэбхи үүсхэл улам бадаруулха гээшэ городой комсомолой организаци бүхэнэй зорилго. Мүнөө хаа хаанагүй КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалга байна. Пленумэй шиидхэбэринүүдые СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ городойшье залуушуул хубитаяа оруулха ушартай. Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заһабарилгын заводой залуушуул өөһэдынгөө хамһабарини ажахые шефтээ абаа. «Жилгражданстрой» трестын залуу барилгашад Калининай нэрэмжэтэ совхоздо овощ үргуулхадань туһалха байһанаа мэдүүлбэ. Эдэбхи үүсхэлтэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр, габшагай һайнаар ажаллаад байбал, ВЛКСМ-эй XIX съезлын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэбди.

Элидхэлшэ съезд дээрэ хүдөө ажахын асуудалнуудта ехэ анхаралай хандуулагдахые тэмдэглээ. Илангаяа энэ асуудал КПСС-эй майн (1982 он) Пленумэй һүүлээр бүри ехэ удха шанартай болоо. Мүнөө республикымнай хүдөө ажахыда 18 мянган комсомолшууд ажаллана. Комсомол-залуушуулай 307 коллектив байгуулагданхай. Хүдөө ажахыда ажаллажа байгшадай олонхинь һайн үрэ дүнгүүлые туйлана. Жэшээлхэдэ, үбэлэй үедэ ехэ һу һаахын түлөө республика соогоо үүсхэл гаргаһан Кабанскын һу һаалинн фермын комсомол-залуушуулай коллектив абаһан социалис уялгаяа үлүүлээ. Залуу һаалишан Елена Задубина үнөөн бүриһөө дүрбэн мянган килограмм һу һааха уялгаяа мүн лэ амжалтатай бэелүүлжэ байна.

Тэрэшэлэн залуу хонишодшье һайн хүдэлжэ гараа. ВЛКСМ-эй XIX съездын делегат Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой ахалагша хонишон Дамбо Дамбинов эгээн түрүүлэн социалис уялгаяа бэелүүлһэн түхайгаа элидхэһэн байна.

—ВЛКСМ-эй ЦК-гай элидхэл соо «Мал ажал—комсомолой габшагай ажал» гээд хэлэгдээ. Энэ тон зүб. Орон доторнай хүдөө ажахыда хүүүд ехэ дуталдана. Эндэ бидэ—залуушуулай бата найдамтай гарнууд хэрэгтэй. Илангаяа хонишодоор залуушуул үсөөн хүдэлнэ. Бидэ залуу хүбүүд, басагадые хонишоной мэргэжэлдэ һургаха ёһотойби. Би съездһээ ерээд, һургүүли дүүргэжэ байгшадтай уулзажа, хөөрэлдэһэн байнаб. Минии нютагай 16 һурагшадай түрэл нютагтаа үлэжэ, механизаторнууд, малшад болохоор шиидэһэндэнь тон баярташ. Манай бригадын халуун хаһа оробо. Хонидойнгоо нооһо хайшалха, үбһэ тэжээлээ бэлдэхэ саг тулажа ерэбэ. Эдэ бүгэдэндөө һайн бэлдээбди. Сабшалангаа уһаланхайбди. Энэ жэлдэ тэнцэһээ өөһэдынгөө хүсөөр 960 центнер үбһэ хураажа абахаар харааламбди. Тинтэбэл, үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээлтэй байхабди,—гээд пленум дээрэ **Д. Дамбинов** хэлэбэ.

Хүдөө ажахыда туйлагдаһан амжалтануудай хажуугаар энэ үшөөл олон дутуу дундануудай байһые элидхэлшэ дурдаа. Зарим ажахыншуудай комсомолой комитедүүд һулаар хүдэлнэ, социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнэгүй. Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, залуушуулай һайнаар ажаллаха, нонирхолтойгоор амархэ хэрэгтэ хүсэд анхарагданагүй. Эндэһээ олон комсомол-залуушуулай коллективүүд түсэбтэ даабарияа дүүргэнэгүй. Үгышье гэбэл, булта таража ябашана. ВЛКСМ-эй райком болон комитедүүд гээгдэлдэ оронон коллективүүдэй ажал шэнжэлжэ, тэдэнэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые дары абанагүй.

Мүн элидхэл соо БАМ-ай Буряадай участогай барилгашадай хүдэлмэридэ һайн сэгнэлтэ үгтөө. Энээнииe ВЛКСМ-эй Хойто-Байгалай райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Полютов** үгэ хэлэхэдээ гэршэлбэ. Эндэ мүнөө «СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо—манай габшагай ажал» гэһэн уряа доро социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Олонхи коллективүүд зупай дулаан сагые һамбаашалан, шадаал һаа ехэ хүдэлмэри дүүргэхые ороодоно. Жэшээнь, ленинскэ комсомолой лауреат А. Бондарь гэгшын бригада 282 километртэ рельсүүдые табижа байна. Витим хүрэтэр 210 километр үлөө. Социалис Ажалай Герой В. Р. Толстуховай бригада май һарада 171,5 метр тоннель малтажа, эгээн һайн дүн туйлаһан байха юм.

Мүн элидхэл соо союз доторой хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулагдаа. Мүнөөнэй үе саг комсомолой эмхидхэлэй хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха эрилтэ табина. Бидэ хүдэлмэришгөө олоп арга нэрикхуулан һайжаруулха, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха бэлтэбди. Тинхэдэ тэрэ комсомолой хүдэлмэрине шэнжэлһэн, дутуу дундануудые элируулһэн байна. Эхин организацинуудай секретарьнарай үнэ хүдэлэнгүй, һалгэгдэдэг байһые шүүмжэлбэ.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ нүхэр Бартунаев комсомолой областной организацинин ВЛКСМ-эй XIX съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха байһан тухай КПСС-эй обком болон ВЛКСМ-эй ЦК найдуулха зуураа, саашадаа бүри габшагайгаар, холын харааталгаар ажаллаха байһанаа мэдүүлбэ.

Элидхэл зүбшөн хэлсэлгэдэ хабаадажа, үгэ хэлэһэн Хиагтын совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **А. Степанова**, ВЛКСМ-эй XIX съездын делегат, наймаалагша **Т. Галимова**, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй комсомолой комитедэй секретарь **В. Еманаков** болон бусад ажал хэрэгүүд, бии байгаа дутуу дунданууд дахайгаа хөөрэхэ зуураа, булта съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнахагүй, шэн зоригтойгоор хүдэлхэ байһанаа элирхэйлбэ.

ВЛКСМ-эй обкомой пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар зохистой тогтоол баталан абаба.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

ЭДЭЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА— БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

БИДЭНЭЙ ОРОЛДОСОһОО

Зунай бэлшээриин үе сагые шадабаритайгаар хэрэглэжэ, харууһалдаг адуумалайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр килограммһаа доошо бэшээр нэмээхэбди гэжэ манай совхозой түрүү малшад ажахы дотороо үүсхэл гаргаа, районойнгоо бусад ажахынуудай мал адуулагшадта хандаа бэлэй.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, өөрынгөө арга боломжые дахинаа элируулжэ үзөө һэм. Тингэжэ зунай элдин сагые зүбөөр хэрэглэн, даалгагдаһан гүүртынгээ хашарагуудые үдэр, һүнигүй манан адуулжа, толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1000 граммда хүргэхын түлөө оролдохо ёһотойб. Наһанайнгаа нүхэр Валентина Николаевнатаяа хамта долоодохи жэлдээ залуу малаа холын бэлшээридэ гаргабабди. Бэлшээридэ ошохо харгымнай ехэл муу, шабартай, шулуутай, ялхитай. Үндэр газар хадаа август соо ногоонинь хагдаран шарлашадаг. Мүн зунинь һүниндөө хүйтэн болошодог байна. Нимэ боргооһо батаганаан, һонон гээшэнь аргагүй олон.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Түрхэл гэжэ газарта залуу эбэртэ бодо мал харууһалнаб. Арбаад жэл соо үхэршэнөөр хүдэлхэдөө нилээд дүй дүршэлтэй болоо хүн аабзаб даа. Мүнөө оёрымни басагад ёһотой туһалагшад болонхой.

Нёдондо 140 толгой мал харууһалжа, зунай эльдин сагта тэдэнээ таргалуулхые ехэтэ оролдоо һэмди. Зүгөөр августын хура бүроодо зарим малнай сохюулхадаа муудашоо бэлэй. Хэды нимэ байдалда ороошье һаа, зунай бэлшээриин 100 үдэрэй туршада даалгагдаһан гүүртынгээ залуу малай шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 750 граммда хүргөөбди. Иигэжэ манай коллектив жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине дүүргэжэ, ажахы дотороо һайн сэгнэлтэдэ хүртөө һэмди.

Мүнөө бидэндэ 146 эрэ хашараг даалгагдажа үгтэнхэй. Тэдэмнай хабарай хагсуу хаһада тэжээлэй дутамаг дээрэһээ шэгнүүрээ ехээр гээгээ һэн. Нарата дулаан сагай хүрэжэ ерэхэдэ, наруули газарта зүлгэ ногооной бултайжа захалхада, малнай үдэртэ шэгнүүрээ нэмэжэ эхилээ.

Зуһаланда гарахынгаа урда тээ хашарагуудаа шэгнээбди. Намар эндэһээ бусахадаа, 149 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абаха гэжэ гү, али толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 284 килограммда хүргэхэ даабаритайбди.

Нигэжэ манай бишыхан коллектив урдаа табиһан зорилгоёо заатагүй дүүргэхэ арга боломжотой. Малаа адуулха бэлшээримнайшье һайн. Тэрэнээ гурбан газар болгон хубаариланхайбди. Арбаад хоноод лэ газараа һэлгэжэ, малаа һайн ногоотой бэлшээридэ гарганабди.

Үглөөгүүр наранай үшөө гараадүй байхада, малаа бэлшээридэнь туудаг заншалтайбди. Юуб гэхэдэ, эгээл энэ үедэ адууһа мал ехэл байратай, һайнаар бэлшэдэг гээшэ.

Мүнөө жэл манай совхозой мал адуулагшад бултадаа ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахал ёһотой гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр энэ харюусалгатай хаһадаа эртээнһээ бэлдэжэ эхилээ һэн. Тингээдшье, холын бэлшээриин ногоонинь ше ехэл һайн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Иигэжэ бидэ, малшад нёдондонойнгоо дутагдалнуудые хараада абаа, хамаг арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэн, урдаа табиһан зорилгонуудаа заатагүй бэелүүлхын хойноһоо оролдохобди.

Мүнөө жэл совхознай шабар шабхада һаатахагүй «ЗИЛ-157» түхэлэй автомашинатай болоо. Тингэжэ Турхали, Баярта, Наран-Тала, Грязнухын холын бэлшээриндүтэ хүдэлжэ ябаһан малшадые саг үргэлжэ эдеэ хоолоор, газетэ, журналнуудаар хангажа байхаар хараална.

Манай совхозой малшад КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ батаһан абтаһан Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хүбитанүүлые оруулха байһанаа мэдүүлнэ.

А. НСУПОВ,
Јруунын совхозой мал адуулагша.

НИИТЫН ЭДЭБХИТЭН

КОММУНИСТ ТУХАЙ

ҮДЭШЫН шуугран шанга һалхин гэртэшни орохомни гэһэншүүгээр сонхын шэл няжаганаса шэшэрүүлнэ. Таһалга соонь һаруул, тэрэлтэй. Пеэшэнһээнь дабирхайтай түлеэнэй ошон сасаран, огторгой өөдэ дүлэ бадаруулхань харагдана. Тэрэнэй уянгатай һонин аялга доро Базар-Сада Насыновичтай телевизор харангаа хөөрэлдэжэ һуунабди.

Партиин райкомдо орожо, пропаганда ба агитацинин таһагые даагша Алексей Цыренович Моролдоевтой хөөрэлдэхэдэмни, Базар-Сада Насынович Бадмаев тухай сэхэл халуун дулаан үгэнүүдые дурдажа һуугаа һэн.

Базар-Сада Насынович Ашангын сомоной Советдэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлнэ. Тинхэ зуура «Георгиевский» совхозой партКомой секретарин орлогшо байһан тула партийна харюусалгатай даабари дүүргэнэ. Үшөө тинхэдэ районой баян дүршэлтэй пропагандистнарай нэгэн шуу.

Аяар хорин хоёрдохи жэлдэ пропагандистаар хүдэлжэ байһан Базар-Сада Насынович хадаа һуралсалайнгаа хэшээлдэ һайнаар бэлдэдэг, хүсэл оролдолго сэхэр гаргадаг хүн гээшэ. Тэрэ Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури табигшадай олон зохёолнуудые, Коммунис партиин түүхые тэрэнэй дээдын органуудай баталан абаһан документнүүдые гүнзэгыгөөр шудалаа, мүн бусадшье хэрэгтэй ямар олон номуудые уншаа гээшэб? Тэрэниень тоолон хэлэхэнь бэрхэтэй. Гадна хэшээлнүүдээ үнгэргэхэ үедөө хэрэглэгээр һонирхолтой материалнуудые газетэ, журналнууд сооһоо хайшалан абажа, тэдэнээ тусхай дэбтэр болгонхой.

Пропагандист Б-С. Н. Бадмаев хэшээлдээ һайнаар бэлдэхэнээ гадна, һурагшадтаа эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг юм. Тэдэнэрынь булгадаа үзэһэн материалнуудараа, илангаяа КПСС-эй съездын документнүүдээр конспект бэшэһэн байдаг. Тэрэнээ зүбөөр хэрэглэжэ шадана.

—Урда үнгэрһэн һуралсалай жэлэй туршада бидэ КПСС-эй түүхэ шудалжа захалаабди. Программаар хараалагдаһан В. И. Ленинэй зарим томо томо зохёолнуудаар конспект һурагшадтай бэшэжэ үрдинхэй,—гэжэ Базар-Сада Насынович хөөрэнэ. —Хэшээлнүүднай тосхоной дунда һургуулиний байшан соо болодог. Тинмэһээ тэндэ һуралсалай харуулан ойлгуулха элдэб хэрэгсэлнүүд, фильмоскоп, эпидиоскоп, ЛЭТИ болон киноаппаратура гэхэшэлэн хуу бии. Тэдэнине шадаха зэргээрээ хэрэглэнэбди. Манай Коммунис партиие багша Ленинэй хайшан гэжэ байгуулһан тухай баримтата кинофильмнүүд һураг-

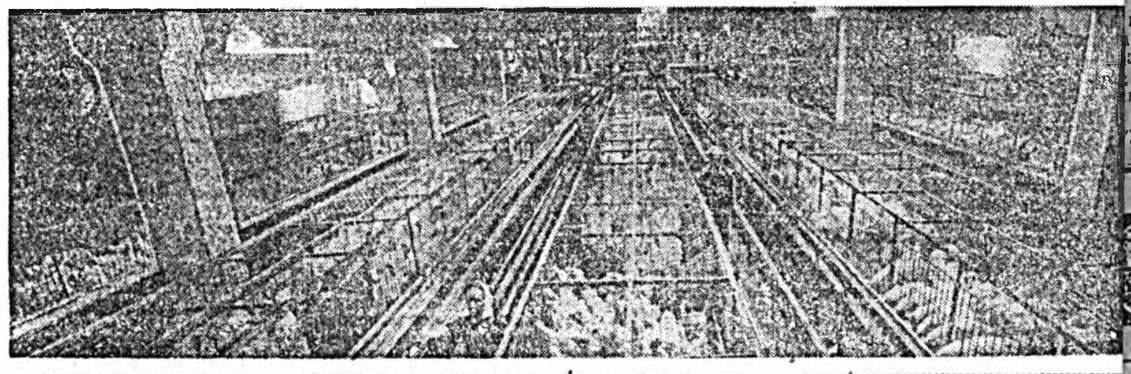

Брянска областиин «Победа» гэжэ шубуунай фабрика жэл бүри гүрэндэ найман миллион үндэгэ, дүрбэн зуун тонно шубуунай мяха худалдадаг. Сэнгэр түхэрэлгэ тодхожо, фабрика мүнөө шэнэлэн һэльбэгдэнэ. Тэрэнэй һүүлээр фабрика жэл бүри 102 миллион үндэгэ, 1400 тонно шубуунай мяха үйлэдбэриллэг болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шубуунай һэльбэн шэнэлэгдэһэн байра.
ТАСС-ай фотохроника.

шадта нэгэтэ бэшэ харуулагдаһан байха.

Мүнөө жэлдэ Б-С. Н. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулида 16 хүн ябаа. Эдэнэрнай булгадаа коммунистнууд. Арбан нэгэнииньь дунда һургуули дүүргэһэн хүнүүд. Тэдэнэй тоодо механизатор А. Ю. Коломейцев, токарь П. П. Байбородин, механик О. А. Катин болон бусад ороно.

—Манай һургуулиин хэшээлнүүд эмхитэйгээр, һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэрдэг гэжэ һанагшаб,—гэжэ совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Г. Кожемякин хөөрөө һэн.

Гадна партиин Хоринэ райкомой пропаганда ба агитацинин таһагые даагшын орлогшо Нина Томиловна Доржиеватай уулзахадамни, тэрэ нигэжэ хэлэбэ:

—«Георгиевский» совхозой партийна организацинин марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулиин дэргэдэ нээмэл хэшээл үнгэргэдэһэн байха юм. Энээндэ хабаадагшад пропагандист Б-С. Н. Бадмаевай хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгөө бэлэй.

Коммунист Б-С. Н. Бадмаев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаһан шэн габьяата намтартай. Дайнай газарта эрэлхэг баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө «Шэн зоригой түлөө», «Дайшалхы габьяагай түлөө» медальнуудаар шагнагданхай юм. Дайнай ба ажалай ветеран «Ажалай габьяагай түлөө» медальтай.

—Партиин үнинэй гэшүүн, дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэн, сомоной Советдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Базар-Сада Насынович олониитын дунда хүмүүжүүлхы удхатай ехэ хүдэлмэри ябуулна,—гэжэ совхозой директор нүхэр Захаров бидэндэ мэдүүлбэ. —Мүнөө жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэришэд халуун хаһын үедэ арадай хиналтын саг зуурын постнуудые эмхидхэхэ хэрэгтэгнай тэрэ ехэ туһа хүргөө. Тэрэнэй бүридэлдэ депутадууд оролсоһон байха. Тэдэнэр тарилгын хүдэлмэрнин шанар шалгаха, техникын хэр ашаглагдажа байһые, түлишэ болон тоһодолгын материалнуудай гаргашые хинаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Нимэ постнууд нооһо хайшалалгын, үбһэ, таряа хурыалгын үедэ эмхидхэгдэхэ юм.

Совхозой партКомой секретарин орлогшо Б.С. Н. Бадмаев партиин залуу, гэшүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулдаг байна. Тэдэнтэй нэгэлтэ бэшэ нүхэр ёһоной хөөрэлдөө дэлгэһэн лэ, һонирхолтой мэдээсэлнүүдые дуулгаһан лэ байдаг шуу. Нимэ хүнһөө залуушуул жэшээ абана, хэлэһэн үгыеннье хүндэлнэ.

А. АБИДУЕВ.

БАЯРТАЙ МЭДЭЭСЭЛ

ССР Союзай мүндэлһөөр 60 жэлэй жабхаланта ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ оролсоһон Загарайн районой Горхоной леспромхозой коллектив абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мүнөө тус предприятиин 56 хүдэлмэришэн хахад жэлэйнгээ түсэб сум дүүргэһэнээ баяртайгаар мэдээсэбэ. Эндэ крановщик Анатолий Угрюмов илангаяа ехэ илалта туйлаа. Тэрэ ВЛКСМ-эй XIX съездын нээгдэхэ үдэртэ хахад жэлэйнгээ түсэб бэелүүлээ һэн. Комсомол хүбүүн түсэбөөө гадуур 9477 кубометр модо вагонуудта ашаа юм. Тинхэдэ модо шэрэгшэдэй дундаһаа автомашинын жолоошон Василий Каюмович Шакиров эрхимлэнэ. Энэ нүхэрнай хахад жэлэй даабариһаа гадуур 3440 кубометр модо зөөгөө юм.

Дурсагдагша предприятиин коллектив дотор модо шэрэдэг зургаан экипаж зургаан һарынгаа түсэб уридшалаа. Эндэ даабаряа үлүүлжэ эмжагшад үдэр бүхэндэ олошоржол байна.

Д. НИКОЛАЕВ.

АЖАЛААРАА ХАРЮУСАНА

Улаан-Удын химлесхозой Бэшүүрэй үйлэдбэриин участогай коллективэйхид КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум дээрэ абтаһан Эдеэ хоолой программые сэдьхэлээ ханаһан угтажа, нэгэн дуугаар һайшааһан байна.— «Пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл соохи дурадхал, заабари, тобшололнууд ганса хүдөөгэй бэшэ, харин совет бүхы хүн зоной урда табигдаһан дайшалхы зорилгонууд, ажаһуудалыемнай саашадань һайжаруулан хүгжөөхэ гэһэн харааа шугам болоно ха юм»,— гэжэ участогай начальник Иван Сафроновыч Курикалов хэлэнэ.

— Парти ба правительствын энэ ехэ ороллолгодонь шударгы ажалаараа хаанашье хүдэлһэн хүн бүхэн харюусаха ёһотой болоно,—гээд үйлэдбэриин участогуудай түрүүшүүл А. П. Москвитин, А. В. Агеев, П. П. Ткачев, В. А. Тарполов, Г. А. Бурлакова, В. Н. Косяков ба бусад нэгэн дуугаар мэдүүлнэ. Эдэ нүхэднай хэлэһэн үгээ үрэ ехэтэй ажалаараа баталаад. май һарада 165-465 килограмм нарһанай дабирхай үйлэдбэрилхэ түсэб абаа һэн. Тиин тэрэнэ, 870—1000 килограммда хүргэжэ, СССР-эй 60 жэлэй ойе угтуулан абаһан үндэр индустриалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэлэ байнад.

Үйлэдбэриин участок бүхы дээрэ 15 тонно продукци үйлэдбэрилхэ түсэбтэй аад. һара сос 24.9 тонно ойн янтарь бэлдэбэ.

Д. ТОГОШИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СССР 60 ЖЭЛ

СҮЛӨӨТЭ, АДЛИ ТЭГШЭ ЭРХЭТЭЙ ХОЛБООН

Социальна болон национальна дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн арадуудай социалис революцинин ниланмандаһанай һүүлээр бэе бэетээ нэгэдэхэ, экономическа болон политическэ үндэһэн гол зорилгонуудтай байһан дээрэһээ бага нацинууд ехэ, түрүү социалис нацинуудтай харилсаа холбоотой болохо гэжэ оролдодог байха гээд аяар 1916 ондо батадхан хэлэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүдые Совет Социалис Республикануудай Союзай 60 жэлэй түүхэ гэршэлжэ үгөө.

Пролетарска революцинин бэелүүлһэн нацинуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо ябадал олон үндэһэ яһатанһаа буридэһэн совет гүрэнине заатагүй һандарал, хемороо зүришэлдөөндэ хүргэхэ байха гээд тэрэ үсөн баруунай олохон шэнжэлэгшэд тоолодог байгаа. Гэбэшье КПСС-эй ленинскэ национальна политикын, тон зүб байһые олоннитын бодото байдал эли тодоор харуулжа шадаа. Түүхын нимэ богонихон болзор соо нации болон арад үндэһэтэдэй али бүхы хүгжэлтэдэ нимэ ехэ юумэ хэһэн. СССР-тэл адли, гүрэнине түүхэ мэдэхэгүй. Социалис Федеративна нэгэн нинтэ манай гүрэн мүнөө союзна 15 автономито 20 республикануудые, автономито 8 область, автономито 10 округтые нэгэдүүлнэ. Эдэмнай бии болоходоо, үндэһэн яһатанайнь национальна бүридэлые хараада абажа, байгуулагдаһан юм.

Совет олонациональна гүрэнэй гол шухала шэнжэнүүд гэхэдэ, тэрэнэй байгууламжа болон ажал ябуулгада бэелэлээ олоһон, пролетарска, социалис интернационализмын гол ёһонууд совет республикануудай, тэдэнэй арадуудай нэгэн нинтэ союз болон нэгэдэлгын адли тэгшэ, һайн дуранай ба сүлөөтэ шэнжэ шанар, бүхы союзна республикануудай бэе даангы байдал; арадууд болон республикануудай национальна аша туһые тэдэнэй нинтэ, интернациональна аша туһа ба уг зорилгонуудтай тааралдуулан нэгэдүүлхэ арга түхэл—демократическа централизм мүн болоно. ССР Союзай Конституци болон союзна республикануудай конституциинүүд дотор хуулита ёһоор баталагдан бэшэгдэһэн эдэ гол ёһонууд бодото дээтэгшэ эрхэ, аха дүүгэй нүхэсэл ба ханш барисаан туша Ленинэй үзэл бодол ганса-шье совет олонациональна гүрэнэй байгууламжа болон ажал ябуулгада бэшэ, харин ороной олоннитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта бодото бэелэлээ олонхой. Совет арад хадаа социально-ангинин болон интернациональна нэгэдэл мүн болоно.

Национальна соёл болборосолтой түйлалтанууд болон ёһо заншалнуудай нинтэ бүхы үнэтэй сэнтэйень абаһан, совет арадай нэгэн нинтэ интернациональна соёл культура хүгжэлтэ түгэс социалис общество дотор бүридэн байгуулагдаа. Тинхэ зуураа ороной бүхы наци болон арад үндэһэтэдэй соёл болбосорол, искусство болон литература өөһэдынгөө дабагдашагүй гоё һайханаа, үндэһэн өөрсэ шэнжэ шанараа үлөөһэн байна шуу. Мүнөө үедэ совет литература СССР-эй наци болон арад үндэһэтэдэй 77 хэлэн дээрэ хэблэгдэнэ, нинхэдэ олохонинь Октябрин революцинин урда тэр өөһэдын үзэг бэшэгүй байһан юм. 55 хэлэн дээрэ газетэ болон журналнууд гаргагдана, харин манай ороной ара рээ хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэдэг гээшэ.

Бүхы социалис совет наци болон арад үндэһэтэдэй адли

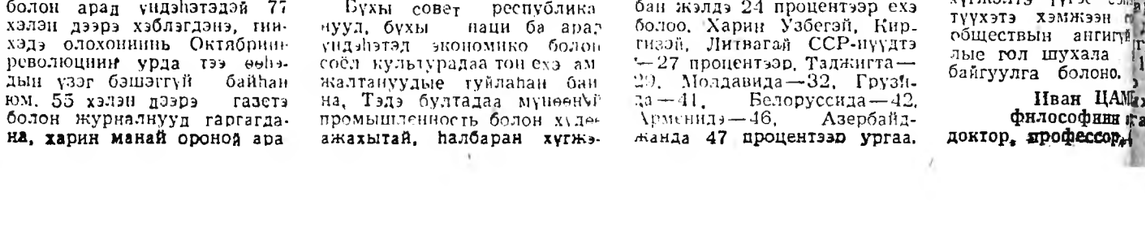

дуудай 45 хэлэн дээрэ зүжэгүүд харуулагдадаг байха юм. Гэхэтэй хамта совет хүнүүдэй һайн дураараа шэлэн һэн эрдэм наука болон сонёл болбосоролтой болонхой. Һүүлэй арбан жэлэй зарим дүнгүүд иимэ байна. Хэрбээ

Советскэ Союзай по-экономическа дэбжэлтын шэнэ үнүүд Мэ ороной комнэй, бүри орёо зорил бэелүүлхэ арга олталаар арбан нэгэдба. Тэрэ жэл зуунһаа үлүүлхэ адли тэгшэ эрхэтэй Харуун туции болон арад үндэһэтэдэй аха дүүгэй хаһа байна Европшадань бэлжүүлэлтэй нэгэ интернационалханида дэлдэ ехэ туһа хүргэ байһаар бшуу. Энээндэ нэ нүүдэдөө али болламжа үзүүлхэ ябуулга дэнэй харилсаа үлдөө үүдэ ехэ үүрэгэ дүүргэнэ. Тэдэ жэл дүүргэһэнээр СССР-тэ—80, Белоруссиин болон Грузиин ССР-тэ—91, Азербайджанай ССР-тэ—100, Арменийн ССР 108 процентээр тэрэ үргаһан байна бшуу. Тинхэ зуураа национальна доходой табанай дүрбэн хубинь хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгада, гэр байрын болон социально-соёлой барилгада сэхэ хэрэглүүлэдэг гэжэ нэмэхэ хэрэгтэй. Арбадахи табан жэлэй туршада арадай һуудал байдал һайжаруулгада, урдахи табан жэлтэй сасуулбал, 334 миллиард түхэригөөр дээшэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан байха юм.

СССР-тэ промышленна нинтэ хэмжээн арбадахи табан жэлдэ 24 процентээр ехэ болоо. Харин Узбегэй, Киргизай, Литвагай ССР-нүүдтэ—27 процентээр, Таджигта—29, Молдавида—32, Грузида—41, Белоруссида—42, Арменида—46, Азербайджанда 47 процентээр ургаа. СССР-эй национальна доходой 1970—1980 онуудта 62 процентээр дээшэлһэн байгаа һаа, олохон республикануудта тэрэнэй ургалта бүриншье дээшэ байгаа. Жэшээнь, Узбегэй ССР-тэ—80, Белоруссиин болон Грузиин ССР-тэ—91, Азербайджанай ССР-тэ—100, Арменийн ССР 108 процентээр тэрэ ургаһан байна бшуу. Тинхэ зуураа национальна доходой табанай дүрбэн хубинь хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгада, гэр байрын болон социально-соёлой барилгада сэхэ хэрэглүүлэдэг гэжэ нэмэхэ хэрэгтэй. Арбадахи табан жэлэй туршада арадай һуудал байдал һайжаруулгада, урдахи табан жэлтэй сасуулбал, 334 миллиард түхэригөөр дээшэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан байха юм.

СССР-тэ промышленна нинтэ хэмжээн арбадахи табан жэлдэ 24 процентээр ехэ болоо. Харин Узбегэй, Киргизай, Литвагай ССР-нүүдтэ—27 процентээр, Таджигта—29, Молдавида—32, Грузида—41, Белоруссида—42, Арменида—46, Азербайджанда 47 процентээр ургаа.

Иван ЦАМ
философин ха
доктор, профессор.

ЗАСАГАЙ ЗУРГААНУУДТА

ШАЛГАЛТЫН ДҮНГҮҮДЭЭР

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинуудай заседанинууд боложо, арадай депутадуудай зарим нютагай Советүүдэй, республикын зарим министерствэнүүд болон албан зургаануудай ажал ябуулгые шалгалтын дүнгүүд хаража үзэгдэбэ. Верховно Советэй депутадуд эдэбхитэдтэйгээ хамта нютаг нютагуудта хэһэн шалгалтануудай үедэ элирүүлэгдэһэн дутуу дүнданууд дээрэ тогтоно зуурааа олон горитой дурадхалнуудые оруулһан байна.

Республикын Верховно Советэй элүүрые хамгаалгын болон социальна хангалгын асуудалнуудые эрхилдэг саг үргэлжын комисси КПСС-эй XXVI съездын шидхэбэринүүдтэ үндэһэлэн, хүн зондо амбулаторно-поликлиническэ туһалажа саашадань һайжаруулха талаар Хэжэнгын районой нютагай Советүүдэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай зүбшэн хэлсэбэ.

Хэжэнгын районой нютагай Советүүд элүүрые хамгаалгын асуудалнуудта анхаралаа сехээр хандуулдаг боложо, зоннне медицинскэ талаар хангалгада дайралдагдаг тагдалнуудые усадхаха хэмжэнүүдые абана гэ райсоветэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо П. Е. Быков, депутадууд М. П. Рябов, А. П. Плотников болон бусад тэмдэглэбэ. Район дотор фельдшерскэ болон акушерскэ пунктнуудай тоо олоширно. Загаһатада амбулаторно-поликлиническэ албанине район төвөөс ерэд һайжаруулжа шадаагүй байһаар гэжэ саг үргэлжын комиссинин гэшүүд тэмдэглэбэ. Эмнэлгын ба үбхэрылхэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөшье олон байһаар.

Үхибүүдэй үбшэлхэ ушарнуудые эрид хороохо талаар сургылгын, мүн эмнэлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдагүй, хүн зоннне гэртэнь үзэхэ, эмшэлхэ ябадал үсөөн. Найдалха эхэнэрнүүдтэ үзүүлэгдэдэг медицинскэ туһаламжын мүртэй һайн бэшэ. Чисаанын, Дээдэ-Хэжэнгын хүн зоннне хангадаг участково больницануудай хүдэлмэридэ эдэ дутагдалнууд илангаяа олоор дайралдана. Капитальна зһабафирлгада орохо больницануудэ эндэ бии. Удаань «Хүн зоной социальна хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжэнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-й Министрнүүдэй Советэй 1981 оной январь һарада балаган абаһан тогтоолые дүүргэхэ талаар министерствын ябуулдаг хүдэлмэри тухай республикын социальна хангалгын министр В. А. Агаловагай мэдээсэлые тус комиссинин гэшүүд шагнаба.

Эхэнүүдые ба үнибүүдые хамгаалха, эхэнэрнүүдэй ажал ба ажануудалые хамгаалха талаар асуудалнуудые эрхилдэг Буряадай АССР-эй Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинин заседани дээрэ Улаан-Удын городской Советэй түсэбэлгын комиссинин түрүүлэгшэ С. М. Манзанова, городской Советэй гүйсэдкомой ажалай талаар таһагые шагна А. А. Мурашев гэгшэд тоосоходоо, шухала шалгаганаар үдэртөө гүйсэд ажалладаггүй, мүн гэртээ үхибүүдтэйгээ нүдаг эхэнэрнүүдэй ажалай арга шадалые нэмжа хэрэглэдэг тухай хөөрэжэ үгөө.

Республикын нютагай промышленностиин министр И. Ф. Завгородняя, ажануудалай хэрэглэмжэ хангалгын министр Е. И. Мульченко, нинтын эдеэ хоолой управленин начальник В. М. Полозков, ажалай талаар комитедэй түрүүлэгшэ А. К. Чебунин, республикын гэр байсын-коммуналына ажахын министрэй орлогшо Л. А. Ждаков, хэлхэ холбооной үйлэдбэрнин управленин ахамад инженер Д. Д. Дашинимаев, саг үргэлжын комиссинин түрүүлэгшэ И. А. Антакшинова болон бусад тус асуудал хөлөөн хэлсэлгэдэ хабаадаба. Шухала шалтагаанаар дэртөө гүйсэд ажалладаггүй, үнибүүдтэйгээ гэртээ нүдаг эхэнэрнүүд Улаан-Удэдэ нилээд олон гэжэ депутадууд тэмдэглээ. Тэдэнэй мэргэжэл шадабарине арадай ажахын туһада зорюулха шухала гэжэ заагдаа.

Үхэтэй хамта, арадай депутадуудай городской, городой болоно Советүүдэй гүйсэдкомуудай али олон шалтагаанаар гэртөө хүсэд ажалладаггүй, гэртээ нүдаг эхэнэрнүүдэй ажалай арга боломжонуудые хэрэглэхын тула бүхы талаар барихые бүруушаһан хандалга бэшэгые оло дахин Социализмын үедэхидэ адли, түүхын ямаршье шатада обществын хүгжэлтэдэ эрдэм наука нимэ нүлөө ехэтэ үүргэ хэзээдэшье дүүргэгүй юм. Экономическа болон социальна дэбжэлтын, хүн зоной сэдьхэл бодолой болбосоролой, мүн арадай ажануудалай баяжан хүгжэхэдэ эрдэм бэлиг ажамидаралта арюун булагынь болоно гэжэ манай парти тэмдэглэнэ.

СССР-эй Наукануудай академинин Сибиринн отделение байгуулга хадаа научно-техническэ дэбжэлтын хүгжэлтэдэ парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын жэшээ болоно. Эгээл 25 жэлэй саана академик М. А. Лаврентьев түрүүтэй ороной мэдэзжэ бүлэг эрдэмтэдэй үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет дэмжэжэ, совет эрдэм наукын Зүүн зүгтэхи хүсэтэ түшэг тулгуури байгуулагдажа эхилһэн түүхэтэй. Энэ үүсхэлэй гүнзэгы удха шанарые мүнөө бүгдөөрөө мэдэрнэбди. Тэрэ гэһэнһээ хойшо уданшьегүй үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэжэ эхилһэн асари ехэ барилгануудай урда тээхэнэ Сибирьтэ эрдэм бэлиг хүгжөөлгэ аргагүй хаһа саг соогоо хэгдэһэн байгаа. Энээн түхай Сибиринн отделенинн байгуулагдаһаар 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-га СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол дотор . инггэжэ тэмдэглэгдээ һэн: «Ороной Зүүн зүгэй районуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй, соёл-гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ Сибиринн отделенинн байгуулга сэхэ нүлөөлөө, нүлөөлһэншье зандаа».

Сибиринн отделенинн байгуулгатай хамта манай Буряад ороной эрдэм наукын хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ хубилалтануud болоһон байна.

25 жэлэй урда тэ республикада эрдэмэй орой ганса эмхи зургаан — Соёлой институт байһан юм. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ СССР-эй Наукануудай академинн Сибиринн отделенинн буридэлдэ ороһон Буряадай эрдэм. шинжэлгын комплексно институт эмхидхэгдээ һэн. Академическэ институдай бии болого республика дотор оршон тойронхи байгаали шинжэлэхэ эрдэм, нэн түрүүн физикэ, химби, биологи, геологи хүгжөөлгэдэ хүсэтэ түлхисэ үгөө бэлэй.

Тэрэ үедэ Буряад орондо эрдэм бэлиг хүгжөөлгын онсо илгаань юун байгааб гэхэдэ, СССР-эй Наукануудай академинн гол институдуудай холбоо барисаагаа үргэдхэжэ, тэрэнээ бэхижүүлжэ, манай эрдэмтэд Бүхсоюзна болон Уласхооронгын конгрессуудтэ хабаадалсажа, «Сибиринн түүх», «Ургамал, амитан болон хүнэй ажамидаралда минеральна бодосуудай дүүргэдэг биологическа үүргэ» гэхэ мэтэ томо ехэ хүдэлмэринүүдые дүүргэнэн юм.

Буряадай эрдэм-шинжэдгын комплексно институдай (БКНШ) байһан жилнүүдтэ (1958 онһоо 1966 он болотор) 42 темээр шинжэлгэнүүд дүүргэгдэжэ, арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэхээр 140 дурадхал үгтэбэ. Мүн 119 эрдэмэй хүдэлмэри хэблигдээ.

Эрдэм наукын үндэһэ һуурини хурдан түргэн дабшаса, бодото ажабайдалтай холбоогой эрдэмэй шинжэлгэнүүдые уридшалан хүгжөөхэ зайлашагүй зорилгонууд Наукануудай академинн Буряадай филиалай үмэнэ табигдаһаан байна.

1966 оной августын 27-до СССР-эй Министрнүүдэй Совет нигэжэ тогтообо: «1966 оной сентябриин 1-һээ СССР-эй Наукануудай академинн Буряадай филиал эмхидхэхэ». Нинтын болон естественнэ эрдэмэй хоёр институтдай филиал эмхидхэгдэжэ, бэхижэн хүгжэһэн ушар хадаа партиин областной комитедэй, республикын правительствын, мүн СССР-эй Наукануудай академинн Сибиринн отделенинн Президиумэй Буряад орондо эрдэм наука хүгжөөхэ талаар анхарал оролдолын толотомо гэршэ боложо үгэнэ. Тэрэ сагһаа хойшо республика дотор бодото ажал хэрэгтэй холбосотой эрдэм-шинжэлгын хүдэлмэринүүд улам хурсаар эдэбхижүүлэгдэһэн, ороной промышленностиин хэрэглэмжэдэ зорюулагдаһан эрдэмэй шинэ бүтээлнүүдэй бодото аша үрэ нилээд дээшэлһэн байха юм. Мүнөө хадаа филиалда үшөө шэнэ хоёр — геологиин, биологиин институдууд байгуулагдаа. Тиихэдэ бээ даанхай социально-экономическа шинжэлгэнүүдэй таһаг хүдэлнэ.

Үнгэрһэн 25 жэлэй туршада эрдэмтэд 173 темээр шинжэлгэнүүдые хэжэ дүүргээ. Тэдэнэй 40 гараниинь СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, научно-техническэ Үрэнэй комитедэй даабаряар, мүн СССР-эй Наукануудай академинн болон СССР-эй Наукануудай академинн Сибиринн отделенинн Президиумүүдэй тогтоолнуудаар бэелүүлэгдэһэн байна. Һүүлэй үедэ бүри томо уг зорилготой шинжэлгэнүүдэй хэгдэжэ эхилһэнһээ уламжалан, жэжэ темэнүүд үсөөрбэ.

Зүүн зүгые шинжэлэгшэдэй, түүхэшэд, археологууд, хэлэ бэшэг шинжэлэгшэдэй, радиофизигүүдэй, геологууд болон химигүүдэй хүдэлмэринүүд үргэнөөр мэдээжэ, хүндэтэйшье болоһон байна. Газарай хүрьһэ шинжэлгээр, фитоэнергетикээр, энэдхэг-түбэд медицинээр хэгдэһэн шинжэлгэнүүд анхарал татамаар. Биохимеэр, малай үүлтэр һайжаруулха талаар хүдэлмэриин дүнгүүд бодото ажал хэрэг дээрэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдээ. Естественнэ эрдэмэй талаар хүдэлдэг эрдэмтэдэй ехэнхи шинжэлгэнүүдтэ патент үгтэдэг байха юм. Шэнэ юумэ ухаалан зохёохо талаар абаһан авторай 164 үнэмшэлгэ болон хилын сааназ патентнүүд энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ. 460 монографи болон суглуулбари хэбэлгэдэнхэй. Тэрэ тоодо манай эрдэмтэдэй 100 гаран хүдэлмэри хилын саанз хэблэгдэһэн байна.

Буряадай филиалай нэрэ хүндын дээшэлжэ байһые, тэрэнэй институдуудта үнгэргэдэһэн Бүхсоюзна конференциинүүд, һүргуулинууд гэршэлнэ. Манай филиалай олон бэрхэ эрдэмтэд өөһэдынгөө хэһэн шинжэлгэнүүдэй үрэ дүнгөөр уласхооронгын конференциинүүдтэ уригдадаг, радиофизикээр, геологёор, археологёор, химби болон биологёор уласхооронгын шинжэлгэнүүдые бэелүүлэх хэрэгтэ хабаадалсадаг юм.

Буряадай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхөөр зохёогдожо байһан түсэбүүдые бэелүүлэх талаар эрдэмтэдэй үүргэншье, харюусалганьшье ехэ. Социально-экономическа хүгжэлтын улам орёо боложо байһан эрхэ байдалда, тэрэнние эрдэм ухаанай талаар үндэһэлэх үүргын удха шанар улам дээшэлнэ. «Сибирь» гэжэ программын зорилгонуудай нэгэнниинь хадаа комплексно научно-техническэ асуудалнуудые шиидхэлгэтэй холбоотой. Эндэ Буряадай эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһа. Эдэ олон асуудалнуудай дундаа манай хизаарай байгаалиин баялигые зүбөөр хэрэглэлгые шэнжэлхэ хүдэлмэри айхабтар ехэ удха шанартай. Жэшээлхэдэ, Яруунын райондо ородог Озёрнын полиметаллнуудай уурхайс, тэрээндэ дүтэ оршодог зоные комплексноор ашаглалгые таараалдуулха, эрдэм ухаанай талаар үндэһэлхэ зорилго Буряадай филиалда даалгагдаа.

Ороной Эдеэ хоолой программые бодогоор бэелүүлхэ зорилготой хамта биологическа шэнжэлгэнүүдэй удха шанар эрид дээшэлбэ. Энэ талаар филиалай эрдэмтэд яһала ехэ юумэ хээ, хэгдэхэшье. Жэшээлхэдэ, Яруунын райондо газар тариалан эрхилхэ агротехникын онол аргануудые зохёожо, эрдэмтэд дурадхаһан байна. Энээнэй ашаар ороонхото ургамалнуудай ургаса гектарай 2—4 центнерээр нэмэхэнээ гадна, тэрэнь түргэн эдеэшэхэ, болбосорхо юм. Эдеэ хоолой программын ёһоор, биологиин талаар нилээд ехэ шэнжэлгэнүүд хэгдэхэ байна. Ургамалнуудай үндэһэнэй шэмэ, тэжээл абаха, юрэ бусын эрхэ байдалда тогтонижоруулха талаар шэнжэлгэнүүд оролосоно. Тиихэдэ ургамалнуудые үржүүлэн тариха эрдэм ухаанай үндэһэ һуурини талаар, республика дотор үбһэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлэдхэдэг болохо талаар, мүн уг үндэһөөрөө энэ нютагта үдедэг ангуудай уг гарбалые бүрин бүтэнөөр үлөөхэ, тэрэнние зүбөөр хэрэглэхэ хүдэлмэри биологиин эгээл шухала шэнжэлгэнүүд болохо гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Научно-техническэ хүгжэлтын аша үрэ тэрэнэй үргэн дэлисээр, үүн гүнзэгыгөөр тодорхойлогдодог гэжэ мэдээжэ, Энээн дээрэһээ Буряад ороной эрдэм ухаанай хүсэ шадалые нэгдүүлжэ, үйлэдбэридэ эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхын тула эрдэмтэд болон үйлэдбэрилгшэдэй хүсэл эрмэлзэлые хамтадхаха оролдолго гаргагдана.

М. МОХОСОЕВ,
СССР-эй Наукануудай академинн Сибиринн отделенинн Буряадай филиалай Президиумэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академинн гэшүүн-корреспондент.

ЭРДЭМ БЭЛИГЭЙ ГУЛАМТА

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ГАЙХАМШАГТА ҮИЛЭ ХЭРЭГЭН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

СОФИ. Габрово хотын «Подъем» комбинадай конвейерлээ 1 миллиондохи электротельфер бүтээн гаргагдаба. Г. Димитровэй түрһөөр 100 жэлэй ойдо предприятин коллектив ажалайнгаа энэ амжалтые зорюулба.

Хорин жэлэй саада тэр Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар ашаа тээхэ түрүүшын машинанууд бүтээгдэһэн байгаа. Советскэ Союзай болон социалис хани нэгдэлтэ бусад оронуудай элдэб предприятинуудта эдэ машинанууд мүнөө үедэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

Предприятин коллективэй ажабайдалда болоһон гайхамшагта үйлэ хэрэгтэй дашарамдуулан, митинг үнгэргэдөө. Белорусеинин Компартиин Могилевско обкомой нэгдэхи секретарь В. В. Паршенчик түрүүтэй Могилевэй делегаци тэндэ байлсаа.

БАРИЛГАШАДАГ УДЭР

БУДАПЕШТ. Венгриин ажалшад Барилгашадай үдэрые тэмдэглэбэ.

Барилгын индустри хадаа ВНР-эй арадай ажахын эгээл түргөөр хүгжэжэ байгаа нэгдабринуудай нэгэнниинь мүн. Социалис хүгжэлтын жилнүүдтэ орон дотор Сазхалобагта, Айка, Татабанья гэһэн шэнэ хотонууд урган бодоо, промышленна карта дээрэ хэдэн зуугаад индустриальна предприяти бии болоо. Республикын барилгашад мэргэжэлтэ һайндэрөө ажалай шэнэ амжалтануудаар үгтаба. Гэр байра барилгын 15 жэлэй программые бэелүүлхэ талаар тэдэнэр амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тэрэнэй ёһоор, 1990 он болотор орон дотор хахад миллионһоо олон гэр байра барингдаха юм.

Совет болон венгер барилгашадай харилсаа холбооной таһагларлагүй үргэдэнэ. ВНР-эй гэр барилгын олохон комбинадууд «СССР-тэ бүтээгдээ» гэһэн тамгатай тухэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

ПРОДУКЦИИН ШАНАРЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

УЛААН-БААТАР. Улаан-Баатарай хибэсэй фабрикын бүхы шахуу зүйлнүүдтэ шанарай тэмдэг олгогдонхоо. Предприятида үйлэдбэрини ашаг үрые, продукцин шанарые һайжаруулха асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдадаг. Монгол ороп дотороо эгээл түрүүлэн фабрикын коллектив шанарые хүтэлхэ талаар Львов хотын хүдэлмэришэдэй дүршээлые нэбтрүүлэнхэй. Энээнэй ашаар эндэ продукцин 98 процентэнь Шанарай тэмдэг олгогдогдог болоо.

Продукцин шанарые һайжаруулхын түлөө олонинтын хүдэлөөн хадаа арадай Монголдо нинтын үйлэдбэрини амжалтата хүгжэлтын гол нүхэсэлнүүдэй нэгэнниинь болоно. Энэ хэрэгтэ совет түрүү дүй дүршэл хэрэглэлгэдэ шухала үүргэ олгодог.

Мүнөө үедэ олохон предприятинуудта һайн шанартай продукци бүтээхэ талаар Львовой, Саратовай хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Продукцин шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэл амжалтатайгаар ябуулагдадаг. Үнгэрһэн табан жэлдэ МНР-эй промышленностьда Шанарай тэмдэгэй олгогдоһон зүйлнүүдэй тоо 9 дахин олоширһон байна.

ЭРШЭМТЭП ТҮРГЭНӨӨР

ГАВАНА. Экономикын тон һаяын һалбаринуудай нэгэн — Кубын электронно промышленность эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. СЭВ-эй гэшүүн-ороныудай хэмжээн соо Куба тоолон тодорхойлхо приборнуудые бүтээхэ талаар мэргэжэлэ байнхай. Энэнь зарим капиталис үрэнүүдтэ нимэ аппаратура худалдаха арга олгохо юм.

Автомадаар хангалгын да тоолон тодорхойлхо техникын национальна институдай директор Д. Л. Лопесой пресс-конференци дээрэ тэмдэглэһэнэй ёһоор, совет-кубын үрэ түтэс харилсаа холбооной ашаар һалбарини нимэ дуугүй туйлагдаа. Совет электронно промышленностиин түрүү дүй дүршэлтэй Куба таниласаха аргатай болоо гээд тэрэ хэлээ. СЭВ-эй гэшүүн-ороныудта эльгээгдэхэ тоти мэргэн түхеэрэлгэнүүдые болон бусад зарим приборнуудые бүтээхэ талаар манай орон мэргэжэнэ.

(ТАСС.)

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҮЙЛЭДБЭРИ

НЭГЭДЭЛЭЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

СССР-эй Хүндэ промышленностиин арадай комиссариадай 1932 оной ноябриин 4-нэй тусхай тогтоолой ёһоор «Забайкалзолото» гэжэ үргэнэй алтанай промышленностиин трест байгуулагдаһан байна.

Хахад зуун жэлэйнгээ ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр үгтахын тула нэгэдэлэй предприятинуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ.

Тус трестын байгуулагдаһанһаа хойшо хизаарта геологическа элдэб албангууд бии болгогдоо, шэнэ предприятинууд нээгдээ, бэдэрхэшэнжэлэхэ хүдэлмэри эдэбхижүүлэгдээ.

«Забайкалзолото» нэгэдэл мүнөө үедэ валюта металл олодогоороо орон дотороо түрүү зэрэдэ яһана. Тэрэнэй целүүд болон участокуудта мүнөө ус сагай эрхим дээдэй бульдозернуд, экскаваторнууд худалнэ. Нэгэдэлэй горнягууд өөһэдынгөө «Балтаз» спе нэрэтэй түрэтэйгөөр үгтахын түлөө бэлдэнэ. Хахад жэлэйнгээ үнэлдэрнин дааварние тодэнөөр амжалтатан дүүргэдэ байна.

АЖАЛАЙ СЕМЕСТРЭЙ ХАҺА

Түрөдэхи ажалай семестр эхилнэ, Шэтын политехническэ институдай «Горник-1» гэжэ отряд «Забайкалзолото» нэгэдэлэй «Вершино-Дарасунскиз» рудниид проходчиудаар худалдажа оншоо. Ерөөдэй горнягууд оригадна нодрэдэй ергаар худалжа, 80 минган тухэрэг ашагналаар харагдана. Коллективые Коммунист В. Черкасов ахилдорилно.

(«Забайкальский рабочий» газетэһээ).

ШУБУУНАЙ КОНБЕНЕР

Братскын шубууная фабрикада нэгэ доро 750 маягын үндэгэ таохна шэнэ инкубатор ашаглагдаба эхилөө.

Энэнэ гараһан түрүүшын дамбоораануud фабрикын бүхы цехүүдые эзэлнэ байна. Тэдэнэй 120 минганиинь хотын хүн зондо худалдагдана.

Фабрикын коллектив ааһан социалис уриагаа ажалайнгаа нэгэдэлэй фронтын мэдээн дотор заагдаһанай ёһоор, парнизануud Чалагенанго депаргаментда ажалгата хэдэн дайшалхы ябуулга хээ.

Тэдэнэр Охоо-де-Агуа, Хикаро ба Эль-Каррисаль гэжэ һуурин тосхонуудта байһан дайсанай сэрэгүүдэй гарнизонуудые бута сохёо.

ШЭНЭ НОМ

Ижадаи түрэнэй университедэй ахамад багша профессор И. Г. Самсоновын «Русский язык и якутяне» гэжэ ном Хобьлинэй гараба. Хойто зүгэй аравдаай аймагнуудта ажаһаа ородого баяи материалнууд дээрэ легэжэ зохёогдоһон энэ номдо хэлэлгэ ороо-оронгын хэлэлгэ байгаа: ФРГ гар табиһаа хэлсэнүүдээ ходоодоо үнэн байха, океанай саанаһаа ирилгэнүүдэй табигдабашье, тэдэ хэлсээнүүдээ дүүргэхэл гаһа.

«Франк-Фуртер Альгамайне» газетын бэшэһэнэй ёһоор, Даниин премьер-министр А. Поргенсен үгэ хэлэхэдээ, СССР-тэй худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбооной темэ — Кильдэхи үүлзалгын гол асуудалнуудай нэгэн байгаа» гэбэ.

ХИЛЫН САНАҺАА

• ТАСС • АПН •

ПОЛЬШОҺОО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ВАРШАВА. Польшын газетэнүүд Мэдээсэлэй талаар СОН-ой комитедэй сесси дээрэ ПНР-эй делегацинин соносхоһон мэдүүлгые тунхаглаба. Тэрээн доторһь нигэжэ тусхайлан тэмдэглэгдээ: Баруун тээхи табан радиостанцини, илангаяа «Свободная Европа» гэдэгэй зүгһөө зэрэхэг хархис номнолой кампанида Польшо дайрагдаг байһаар. Эдэ радиоцентрнүүдэй дамжуулганууд улаханхаяхые буруушаһан хандалга бэшэгые оло дахин ЮНЕСКО, НАТО-гай талаар тэрэнэй союзнигууд энэ асуудалаар илангаяа ехэ эдэбхи гаргана. Тэдэнэй бэелүүлжэ байгаа экономическа хашалта бүхы польско обществодо, полик бүлэ бүхэндэ эсэргүү зорюулагданхай гэжэ «Жолнеж Вольности» газетэ бэшэнэ.

Баруун тээхи зарим гүрэнүүдэй тусхай албанууд Польшодо харша ябуулгаяа эрид дэбэрган үргэдхэнэ. Һүйдхэлэй хүдэлмэриин бэлэдхэл гарадаг һургуулинууд тогтоогдонхой. Тиимэ ябуулга хэхэ онол аргануудта агентнүүдые һургадаг байна. Элдэб аргаар баруун оронуудһаа эльгээгдэһэн «туһаламжа» тиимэ һүйдхэлэй зорилгонуудта хэрэглэгдэнэ.

КОС-КОР-ой эдэбхитэн байһан хүнүүд дотоодын харша этэгээдүүдэй гол гуламта болоно. Тэдэнэр парти болон правительстватай, национальна абаралгын сэрэгэй советдэй ямаршье харилсаа холбоо хэхэ яобадалда һаад ушаруулхые урилна. Тэдэ бүлэгүүд бүгдэ нинтын забастовко үүдхэхэ түсэбүүдые бэлдэнэ. Зэбсэгтэ восстани хэхээр һанаашална.

Арадай засагта Польшын дайсад империалис тагнуулай түбүүдэй дамжэлгээр нюусса подпольно үүрнүүдые бии болгохо, тэдээгээр дамжуулан, нинтын гурим эбдэгшэдэй хорото ябуулгануудые нэгдэхэ, толгойлхо һэдэлгэ гаргана. Социалис байгуулалтада эсэргүү агитаторнуудай, мүн «Свободная Европа» гэдэг радиостанцинуудай ба бусад дамжуулгануудай нүлөөн доро май-июниин үеэр Польшын хэдэн городуудта хэһэг бүһаг күүгөөнүүд болоһон, тэдээндэ үшөр ёһо хүсэд мэдэхэгүй залуушуул, тэрэ тоодо дунда һүргуулинуудай һурагшад, студентнүүд гол түлөб элсүүлэгдэнэн байгаа.

Польшын олонинтэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай «солидарностиин» түрүүлэгшын орлогшо Хандзлик гэгшын баригдажа хаагдаһан тухай Краковай сэрэгэй прокуратурын түлөөлэгшын мэдээсэлые тараабан юм. Орон дотор сэрэгэй байдалай тогтоогдоһоной һүүлээр, предприяти дээрэ забастовко эмхидхэхые уряалаа, гүрэндэ харша листовконуудые хэблэхэ худалэмэри хүгэлбэрилөө гэжэ тэрэ гэмнэгдэнэн байгаа.

Польшын олонинтэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай «солидарностиин» түрүүлэгшын орлогшо Хандзлик гэгшын баригдажа хаагдаһан тухай Краковай сэрэгэй прокуратурын түлөөлэгшын мэдээсэлые тараабан юм. Орон дотор сэрэгэй байдалай тогтоогдоһоной һүүлээр, предприяти дээрэ забастовко эмхидхэхые уряалаа, гүрэндэ харша листовконуудые хэблэхэ худалэмэри хүгэлбэрилөө гэжэ тэрэ гэмнэгдэнэн байгаа.

«ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ КАРАВАН»

РИМ. Сицили аралай захиргаанай түб — Палермоһоо эхи абаһан «Эб найрамдалай караван» ороной урда зүгһөө автомобильнуудаар дабшажа, Римдэ ерээ.

Караванай түрүүшын автобус дээрэ томо транспарант табигданхай. Тэрэнь—далита 112 американ ракетэ тодхохо бааза Комизо нютагта барихые бурууша һаан хандалга гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. А. Федининай элидхэлнүүдые шагнаһан байна.

Республикын Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинин зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар зохихо дурадхалнуудые баталан абаба.

БҮХЫ ХҮН ТҮРЭЛТЭНДЭ ЗҮРИНЭ

БАЗЕЛЬ. Мүнөө Ливанай газар данда дээрэ боложо байһан үшарал бүгдэ нинтын амгалан тайбан байдалда, бүхы хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулна, ООН-ой гэшүүн — бүрин сүлөөтэ түрэнние зонхилхо гэһэн бүдүүлиг һодэлгэ, хүн зоннень үгы хэхэ зорилготой ябуулга болоно. Энэ хадаа Израилиин сионис засагаархидай үүдхэһэн, Холбоото Штадуудай дэмжэһэн, Палестиныи ба бусад араб арадуудта эсэргүү ехэ хэмжээтэй хорото ябуулгын хойшолон болоно.

Ливанда эсэргүү Израилиин эзэрхэг түримхэй энэ ябуулгые палестин ба ливан арадуудтай һанал нэгэтэнэй уласхоорондын конференци тинтэжэ сэгнэбэ.

Конференцинн хүдэлмэридэ хабаадаһан уласхоорондын национальна таһой гаран эмхинн түлөөлөгшэд уласхоорондын юрэнхы ёно гуримууд ба ООН-ой Уставые уважигөөр дабажа, Ливанай бүрин сүлөөе будүүлигээр эдэлжэ, Палестиныи араб арадай оршон байха эрхые Израилиин ба империализмын эсрэгээр дээһэн дорюжолжо байһан тухай һанаагаа ехэтэ зобогөөр мэдүүлэ.

САЛЬВАДОР ПАРТИЗАНУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

МАНАГУА. Ороной хэдэ хэдэн районуудта сальвадор партизануудай дайшалхы ехэ ябуулгануудые бэелүүлжэ байһан тухай мэдээсэлнүүд «яаралтай» гэһэн тэмдэгүүдтэйгээр дамжуулагдана.

Патриодуудай эзбсэртэ отрядууд Кускатлан департаментын Сучитото хотын оршон тойронхи нютагуудые эзэлээд, диктатурын солдадуудые тэндэһээ, намнан гаргаһан байна. Нинслэл фотоһоо оройдоо 40 километрэй зайда байдаг хотын түлөө байлдаануудай үеэр партизануud дайсанай бронетранспортерые һандаһан, олон солдадуудые хүлһөөнь буугаһан байба.

Фарабундо Мартинн нэрэмжэтэ национальна сүлөөлэлгын фронтын мэдээн дотор заагдаһанай ёһоор, партизануud Чалагенанго департаментда амжалтата хэдэн дайшалхы ябуулга хээ.

Тэдэнэр Охоо-де-Агуа, Хикаро ба Эль-Каррисаль гэжэ һуурин тосхонуудта байһан дайсанай сэрэгүүдэй гарнизонуудые бута сохёо.

ВАШИНГТОНОЙ ЯБУУЛГАНУУДЫЕ БУРУУШААНА

БОНН. ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт Хойто Европын табан ороной премьер-министрнүүдтэй: А. Поргенсентэй (Дани), Т. Фельдинтэй (Швеци), К. Сорсотой (Финлянди), К. Виллоктой (Норвеги), Г. Тороддсентой (Исландэ), Шлезвиг-Гольштейн нютагай гол хото — Кильдэ заншалта «Кильскэ недели» үедэ юрын гуримаар үзэһаба.

Уулзалгын юрын шэнжэтэй байһан дээрэһээ, ямаршье документнүүд баталагдаһан абтаагүй. Тингэбэшье эдэ оронуудай правительствануудай толгойлогшоноруй зүбшэн хэлсэһэн асуудалнууд, мүн һанал бодолоо мэдэлсэхын тула тодорхойлһон суг нютагуудай политическэ ажал ябуулагшадай дунда ехэ һонирхол үүсхээ. Канцлер Г. Шмидтын журналистнуудтай хөөрэлдэхэдоо мэдүүлһэнэй ёһоор, дэлхэйн экономическа хүгжэлтын, зүүн ба баруун оронуудай худалдаа наймаанай харилсаанай асуудалнууд аюулгүйе хангаха ба буу зэбсэгүүдые хурьяаха асуудалнууд Кильдэ зүбшэн хэлсэгдэнэн байна.

Эндэхи уулзалга США-гай ба Баруун Европодохи тэрэнэй партиёрнуудай хоорондо «зүүн зүгтэй худалдаа наймаанай асуудалнуудаар гараһан арсалдаанай улам һүжэржэ байһан оршон байдалда үнгэрбэ. Али талада ашагтай туһатай худалдаа наймаанай-экономическа асуудалнуудаар СССР-тэй холбоо харилсаа таһалдуулха, «экономическа дай» һургаэхэ зорилготой Р. Рейганэй шинэ администрацинууд европынхидай дурьень ехээр гутаагаа. Тиимэ «экономическа дайн» европынхидта ямаршье һайн юумэ олгохогүй, харин национальна ашаг туһадань хохидол үшаруулха байна.

Түбхын түрүүн Советскэ Союзай ба Баруун Германиин хоорондын «Газ-трубы» гэһэн хэлсээе таһалдуулха гэһэн Вашингтоной ябуулгануудые ФРГ-гэй правительство, канцлер Г. Шмидт өөрөө оруушаана. Һаяшаг тунхаглалаһан правительственна мэдүүлгэ дотороо канцлер нигэжэ хэлэһэн байгаа: ФРГ тар табиһаа хэлсэнүүдээ ходоодоо үнэн байха, океанай саанаһаа ирилгэнүүдэй табигдабашье, тэдэ хэлсээнүүдээ дүүргэхэл гаһа.

Энэ ном студентнэр, багшанар болон ахамад классуудаа һурагшадта, мүн пропагандистнууд болон агитаторнуудта, хэлэ бэшэгэй асуудалнуудаар нонирходог бүхы хүнүүдтэ туһатай байха зэргэтэй.

(«Социалистическая Якутия» газетэһээ).

СССР 60

НАРАТА РЕСПУБЛИКЫН НАЙРАЙ ҮЕДЭ

Агууехэ Эхэ ороноймнай томо республикануудай нэгэн — Казахстанай һайн дураараа Росситай нэгэдэһэнһээ хойшо 250 жэлэй ойн баяр республикада үргэнөөр тэмдэглэгдэжэ байна. Бүхы область, городуудтань литературын ба соёлой үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, гансахан Целиноградай областьдо 146 артист, уран зурааша ба уран зохёолшо ерэнхэй, бэлиг шадабаряа харуулна. Тэдэнэй дунда поэт Л. Ошанин, дуушад И. Богачева, Р. Ибрагимов (Казань), В. Савельева (Улаан-Үдэ), З. Высоковский болон бусад бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бүхэсоюзна конкурсын лауреат, Буряадай филармонин дуушан В. Савельева (дундань) уулзагшадайнгаа дунда.

Ю. КАЗАКОВОЙ фототекст.
Целиноград хото.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

Партизан дуунууд зэдэлдэг һэн

Буһалгаанда бодоһон ажалшаг эрдэлэй съезд 1920 оной январиин 25-наа 30 болотор Бэшүүртэ үнгэргэгдөө һэн. Съездын шиидхэбэреэр Удэ-Элхиин фронт байгуулагдаһан, командалагшаарнь Петр Афнасьевич Аносов, туһалагшаарнь Емельян Федорович Евсюков, штабай начальнигаар Демьян Корнеевич Маслов гэгшэд томилогдоһон байгаа. Фронтын бүридэлдэ Үнэгэтэйн, Шэнэ-Бэрээнэй, Хуушан-Бэрээнэй, Мухар-Талын партизанууд оролсоһон юм.

Шэнэ-Бэрээн тосхондо анхан волостиин управленин байһан байһан гэртэ (мүнөө «Гигант» колхоз) штаб зохидхэгдэһэн. Мүнөө тосхоной түбые шэмэглэдэг энэ байшандэ «1920 ондо Удэ-Элхиин фронтын штаб эндэ байрлаһан» гэһэн бэшэмэл хабтагай үлгөөтэй.

Районой партизанска отрядууд 1920 оной декабриин 19-дэ түйсэд дайшалхы хүсэн боложо бүридэһэн байха юм. Эдэнэр семеновецүүдэй, сагаантанай мүрдэн хэһээлгын отрядуудые нилээд хохидолдо оруулдаг һэн.

Шэнэ-Бэрээнэй партизанууд Иван Никитич Леоновой командалга доро хэдэ дахин Загарай станциие дайсадһаа сүлөөлһэн, энэ нютаг мэдэлдээ абахые һэдэһэн семеновецуудые бута сохиһон, япон офицернүүдые хайра гамгүйгөөр намнан үлдэһэн байна. Элхи станци дээрэ японецүүд тогтожо, партизануудай арадай засагай түлөө тэмсэлдэ һаад тойбо ушаруулдаг бэлэй.

Ангиин тэмсэлэй хаа-яагүй шэнэ хүсэтэйгөөр һэргэн үргэлжэлһэн үе. Урданайнгаа байдал алдаха дурагүй нюдарган баяшуул буһалгаа татадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, Хойто фронтын гол революционно штабай гэшүүн Афанасий Леонтьевич Покацкиин дурсалгануд соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Тарбагатайн штабай начальник нүхэр Мальков 1920 оной январиин 19-дэ Шэнэ-Бэрээндэ нюдарган баяшуулай буһалгаа дараха гэһэн даабари үгэбэ. Үглөөсэрэшэн баригдаһан байна. Эдэнэй тоодо хасагуудай 2-дохи полкын командир 1 миллион тухэригэй сэнтэй эд бараатай, мүнгэтэй ябаһанаа баригдаһан, гадна сэргэй ашаан буляагдажа абтаа һэн. Саахар, сай, хүрпээ гэхэ мэтэһээ эхилээд, эдеэ хоолой зүйл тэндэнь ехэ байгаа.

Нэгэтэ шанга тулалдаанай удаа Загарай станцида 10 япон сэргэшэдтэй броневик дүтэлжэ ерэбэ. Поезд татнан шалгахагүй гэһэн япон офицерэй захиралта улаан партизанууд анхараагүй. Тиин 12 семеновецые бариһан байна. Байгал шадархи сэргэй штабай начальник Б. Добрыравов иигэжэ мэдээсэй һэн: «Загарай станци дээрэ маһай улаан туг намилзана. Хажуугаарнь үнгэрһэн поездноодые бултыень шалганабди. Гурбан үдэрэй туршада 120 миллион тухэригэй семеновецүүдэй ашаа буляан абаабди, сагаантанай 20 офицерые барябди. Зариманһ буудаха нэдэлгэ гаргаад, тэрэ дороо алуулаа һэн». («Партизан үдэлөөн Буряад орондо» гэһэн ном соохоо, 155, 192 хуудаһанууд).

Энээнһээ уламжалан, мэдээжэ уран зурааша Ц. Сампиловай нэгэ зурагые дурдан һанамаар. Вагонуудые тоһододог хүдэлмэришэнэй хубсаһа үмдөөд ябаһан семеновец-офицерые партизануудай балшыса барижа байһан ушар энэ зураг дээрэ харуулагданхай юм.

Иимэ үйлэ ушарнуудай боложо байхада, японецүүд Шэтэһээ семеновецүүдэй бронепоезд дуудаа һэн. Одоошье шэрүүн тулалдаан болоо. Броневигэй хоёр буугаар семеновецүүд зай захагүй буудажа эхилээ. Транспортна үйлсөөр ажаһуудаг Виговских гэгшэдэй гэр хэдэн тэһээ буудагдажа, эхэ басаган хоёр алуулһан байна. Тулалдаанай үедэ партизан П. Е. Карбаинов нүгшэһэн, шархатаһан П. В. Спитков плендэ абтаһан байна.

Партизанууд бронепоездын ябадалда һаад ушаруулха аргатай һэн. Гэбэшье түмэр зам һандараахагүй гэһэн захиралтатай байһан тула энэ бодомжоо бэелүүлээгүй бэлэй. Улаан партизануудта нилээд сохюулжа, хүсэ шадалаа хороонолжа капиелевецүүдэй зүүн зүг тээшээ дугшахадань, Удэ-Элхиин фронтынхиг Верхнеудинскые сүлөөлгэдэ хабаадалсаа бэлэй. Удаань сэргэшэд Тарбагатайн хоёрдохи стрелково полкынбүридэлдэ орожо, Алас-Дурна зүгые сагаантанай этэгээдүүдһээ аршалалсаһан байха юм. Түүхэтэ тэрэ үдэрнүүд Буряадтамнай партизануудай хүдэлөөнэй эршэ дэлисые бодотоор гэршэлнэ бшуу.

Н. КУЧУМОВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ҮХИБҮҮДЭЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

АМГАЛАН АМАРХАДА АЯТАЙ

Пионерскэ лагерьнуудай түрүүшын халаан энэ жэлдэ хура бороотой үдэрнүүдтэ тудалдаба. Тиигэбэшье Прибайкалиин районой Ильинка шадархи «Хуһахан» гэжэ лагериин вожата, хүмүүжүүлэгшэд үхибүүдэй амаралтые һайнаар эмхидхэхэ талаар горитой оролдоно. Нэн түрүүн халаанай урда тээ бороогой орожо үрдээдүйдэ лагериин хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри дүүргэгдэбэ. Байрын гэрнүүд заһабарилагдажа, досоо газааһаа сагаадагдаа, шэрдэгдээ. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүд, скульптуранууд һэльбэн шэнэлэгдээ. Тиигэжэ июниин 13-да тусхай электропоездоор үхибүүдэй ерэхэдэ, тэдэниие угтажа абахаар лагерь түгэс бэлэн болоод байгаа.

— Парти, правительствамнай һургуулиин үхибүүдые зохидоор амаруулхын тула ехэ юумэ хэжэ байдаг, — гэжэ лагериин начальник Г. П. Алимасова хөөрэбэ. — Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком — бидэ тэдэнэй мэдэлдэ ородогбди — энэ жэлдэ горитой мүнгэ зөөри манда үгэбэ. Профсоюзай ЦК мүн лэ туһалаа. Энээнэй ашаар кухниин түхеэрэлгэнүүдые гүйсэд шэнэлээбди. Тиихэдэ Сэлэнгын модоной баазын ОРС эдеэ хоолоор бидэниие һайнаар хангана гэжэ хэлэлтэй. Саг үргэлжэ зөөхэй, һүнэй бусад продуктнуудые, һайн шанартай мяха манда үгэнэ. Эндэхи байгаалиин хэды һайханшье һаа, хоёр долоон хоног соо ото бороотой байжа, маанадые нилээд тухашаруулаа,. үхибүүдшье даарахаа һанаа. Иимэ байхада, тэдэниие илангаяа һайнаар эдеэлүүлэх хэрэгтэй.

Томскын мединститут нёдондо дүүргэһэн залуу врач Бэлигто Молонович Сультимов үхибүүдэй элүүрые сахиха зорилготой. Илангаяа шиигтэй, һэрүүн байхада, тэдэ бэлээр хүйтэ абажа, үбдэдэг гээшэ ааб даа. Гэбэшье Б. М. Сультимовэй, тэрэнэй туһалагша хоёр медицинскэ сестрануудай һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулһанай, хэрэгтэй сагтань зүбөөр аргалһанай ашаар үхибүүдэй үбшэлхэ ушарнууд үсөөн үзэгдэнэ.

Вожатануудаар Улаан-Удын багшанарай училищиин студентнэр хүдэлнэ. Лагериин начальник тэдэнэй бэлэдхэлые үндэрөөр сэгнэнэ. Бороотой үедэ үхибүүд ото байрынгаа гэрнүүдтэ үнжэдэг байгаа ха юм. Иимэ эрхэ байдалда тэдэниие зохидоор наадахуулха, һамаараулха гээшэ бэлэн бэшэ. Харин педучилищиин эдир залуу студент-басагад һуралсалай үедэ һонирхолтой олон наадануудые хадуужа абаһан хадаа, бүрхэгшье үдэрнүүдтэ байрын гэрнүүдтэ хододоо хүхюутэй, сортоотой байгаа. Тиихэдэ модон дээрэ галаар һиилэгшэдэй, бүдөөр нааданхайнуудые оёгшодой, мүнөө үеын хатарай кружогууд, пионерскэ эдэбхитэдэй һургуули, пресс-центр хүдэлнэ.

Июниин 27-до лагерьта амаржа байһан үхибүүд уулзахаяа ерэһэн түрэлхидэйнгөө урда һонирхолтой концерт харуулба. Мүн энэл үдэртөө багашуулда зорюулагдаһан үльгэр онтохоной үдэшэ болобо. Тиихэдэ СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдан үнгэргэгдэхэ арадуудай хани барисаанай фестивальда бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Н. ДАБАЕВ.

АМАР МЭНДЭ, АЛАМЖА!

Буряадай литературын гол геройнуудай нэгэнтэй үшөө дахин уулзаха ушар һаяхан тохёолдобо. Мэдээжэ уран зохёолшо Дашрабдан Батожабайн «Төөригдэһэн хүби заяан» гэһэн роман ород хэлэн дээрэ Москвада «Современник» хэблэлдэ 100 мянган хэнэгтэйгээр (энэ удаа гурбадахияа) барлагдажа, бүхы ороной уншагшадай анхаралда дурадхагдаба. Буряад уншагшадта ехэтэ һайшаагдаһан, гурбан хүбиһаа бүридэһэн зохёолые уран зохёолшо, оршуулагша байһан Никифор Рыбко ород хэлэн дээрэ оршуулһан юм. Үгытэй ядуушье һаа, хүби заяагаа, жаргалаа эсэшэ сусашагүйгөөр бэдэрдэг Аламжын үшаралта ябадалнууд, 19—20-дохи зуун жэлнүүдэй үулзуур дээрэ Буряад орондо, Монголдо, Хитадта, Япондо, Англида болоҗо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухай зохёолшын уран хурсаар зураглаһаниинь уншагшын һонирхол үүсхэдэг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ бүхэсоюзна уншагшада буряад совет литературын эрхим зохёолнууд үргэнөөр дурадхагдадаг болонхой. Николай Дамдиновай зохёолнуудай хоёр боти, Исай Калашниковай «Шуһата хэбүүн саг», Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо», РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной Правленин шанда хүртэһэн Владимир Митыповэй зохёолнууд ороноймнай ниислэлдэ хэблэгдэжэ, олон түмэн уншагшадай анхарал татаа.

Совет уран зохёолшодой мэдээжэ-ехэ захатануудай хэблэгдэдэг «Россин романай библиотекэ» гэһэн суглуулбариин бүридэлдэ оруулагдажа хэблэгдэһэн «Төөригдэһэн хүби заяан» («Похищенное счастье») гэһэн хүхэ гадартай, зузаан ном уншагша бүхэндэ СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан эрхим бэлэг болохо гэжэ найдая. Юундэб гэхэдэ, зохёолой гол геройнуудай нэгэн Аламжын хүбүүн Булад имагтал агуухэ ород арадай түлөөлэгшэнэртэй, ородой революционернүүдтэй хамта ангиин тэмсэлэй гал дүлэн соогуур төөригдэһэн хүби заяан олдохо гэһэн харюу олоо-ха юм.

Манай корр.

АМЖАЛТА ТРЕНЕРЬЭЭ ЭХИТЭЙ

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Динамо» бүлгэмэй Россин советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Махачкала хотодо боложо дүүрэбэ. Россин Федерацин 12 область, хизаар болон автономито республикын «Динамо» бүлгэмэй суглуулагдамал командануудай хабаадаһан байгаа.

Энэ ехэ нааданда манай республикын нэрэ хүндые хамгаалһан 1-дэхи интернат һургуулиин хэдэн һурагшад һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, сугларагшадай магтаал һайшаалда хүртэбэ.

Энэ һургуулиин 7-дохи классай һурагша Зорикто Уханаев хоёрдохи дүхэригтэ бүдэрбэшье, саашадаа бээе гартаа абажа, ехэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр барилдан, өөрынгөө шэгнүүртэ илалта туйлаһан байна. Тиин тусхай шанда хүртэһэниинь гайхалтайшье бэшэ.

9-дэхи классай һурагша Гомбо Шагдуржапов мүрысөөе һайнаар эхилээ. Түгэсхэлэй нааданда эдиршүүлэй дундаһаа РСФСР-эй чемпион Д. Гаджихановые (Махачкала) илажа, түрүү һуури эзэлбэ. Энэ амжалта илалтын тренерэй зохёохы ажалһаа эхитэй байһыень элирхэйлэн харуулаа. Залуу тренер Виталий Ивахинов тэдэниие һурган һоридог юм.

46-дахи һургуулиин һурагша Олег Сычев хүндэ шэгнүүртэнэй дундаһаа хоёрдохи һуури эзэлбэ. Улаан-Удын 3-дахи һургуулиин һурагша Баяр Адвокатов эдэбхитэй һайнаар барилдажа, бронзо медаляар шагнагдаһан байна.

«ОЛИМПИИН ЭТИГЭЛ НАЙДАЛ»

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Олимпиин этигэл найдал» гэһэн бүхэсоюзна мүрысөөн Нева мүрэнэй эрье дээрэхи Ленинград хотодо үнгэргэгдэбэ. Энэ ехэ мүрысөөндэ илажа гарагшад эдиршүүлэй дундаһаа дэлхэйн чемпионадта, социалис оронуудай спортсменүүдэй «Хани барисаан» гэжэ заншалта нааданда хабаадаха эрхэдэ, хүртэхэ ёһотой байгаа.

Манай республикын эдир барилдаашад: багшанарай институдай студент Г. Галсанов («Буревестник»), 11-дэхи ГПТУ-гай һурагша Н. Иванов («Динамо») гэгшэд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахаар үригдаһан юм. Геннадий Галсанов эдиршүүлэй дундаһаа ороной чемпион К. Синегинтэй (Новосибирск) барилдахадаа, сугларагшадые ехэтэ баясуулба. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө апрель: һарада үнгэргэдэгдэн мүрысөөндэ Гена тэрээндэ шүүгдээ һэн. Зүгөөр мүнөө манай барилдаашан урдынгаа алдуу эндүүе усадхан зайсуулжа, илалта туйлаад, дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

Бэлигтэй бэрхэ, бар хүсэтэй барилдаашад хүндэ шэгнүүртэ сугларһан байгаа. Хоёрдохи дүхэригтэ Николай Иванов Орджоникидзе хүртын Е. Сапрыкинтай уулзаба. Коля тактическа зүбөөр барилдажа, илалта туйлаа. Удаань үшөө хоёр хүниие диилэжэ, мүн лэ дүрбэдэхи һуурида гараһан байха юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр манай эдир барилдаашад Кисловодск хотодо үнгэргэгдэхэ һуралсал-һорилгодо хабаадахаар, уригдаһан байна.

В. СЫДЕЕВ,
7-дохи ДЮСШ-гай ахалагша тренер.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

СПАРТАГАЙХИД УРАГШАА ГАРАБА

Зунай VIII спартакиадын тоосоогоор шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай хүдөө ажахын институдай актова зал соо үргэлжэлһөөр.

Гурбан наадан үнгэргэгдөө. Даб дээрэ «Спартак» бүлгэмэй суглуулагдамал команда 17 очкотойгоор урагшаа гараба. Тэдэнэр «Трудовые резервы» болон «Труд» бүлгэмүүдэй шатаршадые ехэ тоотойгоор шүүһэн байгаа. Спортын мастерта кандидат А. Алексеев, нэгэдэхи разрядтайшуул А. Шагжиев, Б. Буруев болон бусад энэ талаар ехэ хубитаяа оруулһан байха юм.

«Локомотив» бүлгэмэй командэ 13,5 очкотойгоор хоёрдохи һуури эзэлнэ. «Буревестник» болон «Урожай» бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудта ябана, гэбэшье эдэнэр тус тустаа хоёр наада үнгэргэһэн байна.

В. МАМИЛОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

ХОЁРДОХИ ДҮХЭРИГЭЙ МҮРЫСӨӨН

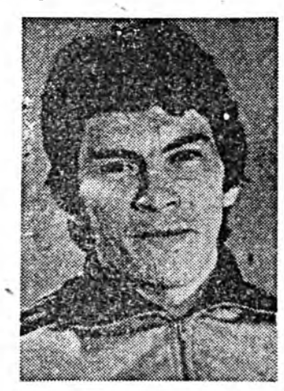

бэшье дэлхэйн эрхим түрүү 4 командын тоодо орохо гэбэл, заабол илалта туйлаха хэрэгтэй.

Июниин 28-най үдэшэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Польшын суглуулагдамал команда Бельгиин футболистнуудые 3 : 0 тоотойгоор шүүгээ. Добтологшо Бонек (№ 20) энэ наадан да онсо шалгаржа, бүхы гурбан бүмбэгэ сохижо оруулһаһ байна, (3, 26 болон 53-дахи минутануудта).

Франци болон Австриин суглуулагдамал командануудМадрид хотодо уулзаба. Эндэ Франциин футболистнууд 1:0 тоотойгоор илаа. Женгини 39-дэхи минутада шалгарһан байха юм.

Италиин болон Аргентинын командануудиюниин 29-дэ наадаба. Эндэ дэлхэйн чемпионууд — Аргентинын футболистнууд урагшагүйдэжэ, 1 : 2 тоотойгоор шүүгдээ.

ФРГ-гэй болон Англиин спортсменүүдэй уулзалга илангаяа шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Эндэ добтологшод тоо нээхые хэды оролдобошье, урагшагүйдэһэн байна. Ушарынь гэхэдэ, хамгаалагшад жэшээдгүй һайнаар наадаа бшуу. Иигэжэ энэ уулзалга тэнсэлгээр дүүрэһэн байна (0 : 0).

Манай ороной команда июлиин 1-дэ Бельгиин, харин июлиин 4-дэ Польшын футболистнуудтай наадаха юм.

Дэлхэйн чемпионадай түрүүшын шатын дүүрэнэй һүүлээр Баруун Германиин ДПА агентствын корреспондентнүүд дэлхэйн һүлдэгэ суглуулагдамал командын бүридэлые нэрлэбэ. Вратарь — Дасаев (СССР), хамгаалагшад — Геретс (Бельги), Карл-Хайнц Форстер (ФРГ), Чивадзе (СССР), Жуниор (Бразили), хамгаалалтада туһалагшад — Сократес (Бразили), Зико (Бразили), Ардилес (Аргентинэ), добтологшод — Маринер (Англи), Блохин (СССР), Эдер (Бразили) гэгшэд энэ командын бүридэлдэ оруулагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүүшын наадануудта онсо шалгарһан СССР-эй суглуулагдамал командын вратарь Ренат Дасаев (Спартак» Москва),

А. ЧЕРНЫХЭЙ фото.

ESPANA 82

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» июниин 26-да үнгэргэгдэһэн 26-дахи тираж.

«49-һөө 6-сень тааха»: 1—баскетбол, 20—далбагата спорт, 36—авиаспорт, 39—альпинизм, 44—мотоспорт, 48—шатар.

«36-һаа 5-сень тааха»: 1—баскетбол, 2—биатлон, 11—волейбол, 26—табан зүйлэй мүрысөөн, 36—авиаспорт.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай июниин 26-да үнгэргэгдэһэн 26-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-сень тааха спортлото»: 860.418 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер 16 карточка таагшад—5300 түхэриг, дүрбэн номер (1091 карточка) таанан хүнүүд—103 түхэриг, гурбан номер (22345 карточка) таагшад 8 түхэриг абаха байна.

«36-наа 5-сень тааха спортлото»: 4.606043 билет ороо.

Табан номер (28 карточка) таанан хүнүүд — 10.090 түхэриг, дүрбэн номер (3900 карточка) таагшад — 151 түхэриг, гурбан номер (120763 карточка) таанан хүнүүд 7 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 26-дахи тиражай шүүбэринүүд июлиин 7-һоо августын 7 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Худэлмэришэн шанар ба продукциин шанар»—түрүү бэшэг. «СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо». «Хараалагдаһан болзороо уридшалан»—В. Багонинной статья. «Баян дүй дуршэл халан абажа»—В. Николаевай корреспонденци. «Тэжээл бэлэдхэл—хамагай хабаадаха хэрэг». «54 луговод-бултадаа механизаторнууд»—Я. Николаевай статья. «Сошордомо дохёо». «Түрүүшын үдэрһөө алгасалдаан гарана»—В. Денисовэй корреспонденци. «Патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлтые нарижуулан һайжаруулха» —ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө». «Үйлэдбэриингөө холбоо барисаа бэхилхэ»—Н. Сперанскиин статья. «БАМ: үдэр үдэрэй хэрэгүүд». «Станци Муякан хүртэтэр эльгээгдээ»—А. Куклинай статья. «Тэжээл бэлэдхэл—хамагай хабаадаха хэрэг».

Гурбадахи хуудаһанда. «Эдэ үдэрнүүдтэ алдар соло мартагдахагүйл!». «II. Байгалай үмэнын хүнүүд»—Т. Бальбурова, Е. Бабкин, П. Белый, Е. Козуб, Г. Климов болон бусадай хамтын статья. «Хүн ба хуули». «Эрхэтэнэй хэрэгүүд, хүнүүдэй хуби заяанууд»— М. Марковагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, тоо, баримта, үйлэ хэрэгүүд»—тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Цену смерти спроси у мертвых»—уран һайханай фильм. 11.05—«Киногоор аяншалгын клуб». 12.05—Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35—«Слово женщин о мире»—баримтата фильм. 16.05—Ород хэлэн. 16.35—«Канада соогуур» —кинопрограмма.

Улаан-Удэ. 17.20—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.35—Улаан-Удын студиин «Манай гол анхарал» гэһэн очерк. 17.50—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Орбита. 18.20—«С. Вероницов гитара дээрэ наадаха». 18.40—«Үнэгэтэ хадануудтаха һургуули. 19.25—«И. Бржевская дуулана»—фильм-концерт. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Эрдэм ухаанай һонин». 20.30—Футболой шэнжэлэл. 21.00—«Хаана, хэзээ, юун болооб?»—телевикторина. 22.00 «Время». 22.35—«Театрта, кинодо ба телевиденидэ хүгжэм». 23.20—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.35—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 00.15—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Мимино»—уран һайханай фильм. 14.30 — Испан хэлэн. 15.00—«Дохёогоо үгыт, горнистнар!» 15.45 — «Манай саад». 16.15—Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 16.25 — «Одохон» — үхибүүдтэ киноальманах.

Орбита. 17.20 — Вице-адмирал Н. С. Каплуковтай һургашад уулзаха.

Улаан-Удэ. 18.20 — РСФСР-эй габьяата артист А. Арсалановай концерт. 18.55 — Сэносхолнууд.

Орбита. 19.15 — Шэнэ һонин. 19.30 — Баскетболоор уласхоорондын уулзалга. Эхэһэрнүүд. СССР-эй ба США-гай суглуулагдамал нууд. 20.00 — «Киногоор шалгын клуб». 21.00 — «Ланын нойрсогты, бэ 21.15 — «Хүн, Газар сэ». 22.00 — «Время». «Первая девушка» һайханай фильм.

Редактор Р. Б. ГАРМ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат, —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03597. Заказ № 151. Индекс